

Φουρνιώτικα

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΤΗΣ ΦΟΥΡΝΗΣ ΚΡΗΤΗΣ

Νέα

ΑΘΗΝΑ • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2021 • Αριθ. φύλλου 114 • Γραφεία: ☒ Ιπποκράτους 164B, 114 71 Αθήνα ☎ 210 6431251

e-mail: ikanitakis@gmail.com • Ιστοσελίδα: www.sfff.gr

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

(Συνέχεια από το προηγούμενο φύλλο)

Τρίτο έτος της Επανάστασης (1823)

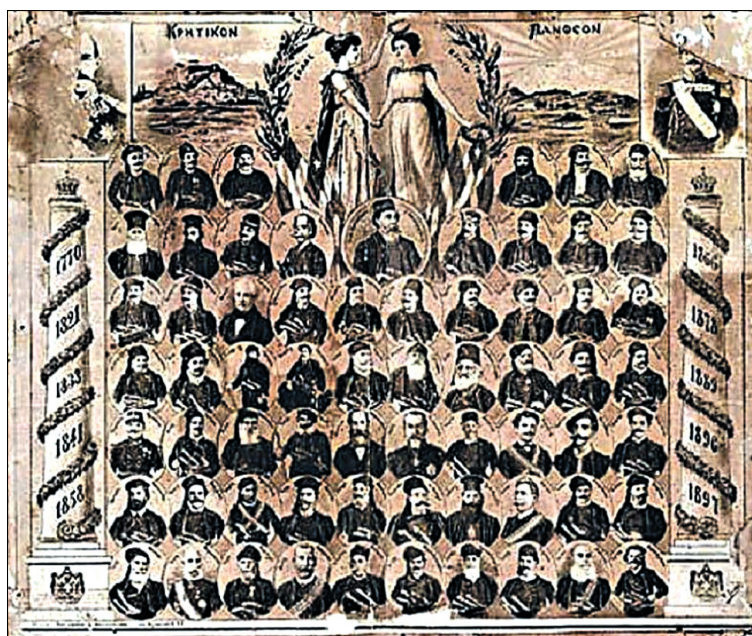
Στην αρχή του 1823 το μεγαλύτερο μέρος του νησιού και τα φρούρια βρίσκονταν κάτω από τον έλεγχο των Τούρκων ενώ οι αντιθέσεις μεταξύ των οπλαρχηγών συνεχίζονταν.

Τον Φεβρουάριο του 1823 έγινε ένα από τα φοβερότερα εγκλήματα του αγώνα. Σ' ένα σπήλαιο στη Μίλατο Λασιθίου, είχαν κρυφτεί 2000 άμαχοι με λίγους οπλοφόρους. Για 15 ημέρες οι Αιγύπτιοι δεν μπορούσαν να το πατήσουν. Ο Σφακιανός Ρούσος Βουρδουμπάς, προσπάθησε να τους σώσει κτυπώντας τους Τουρκοαιγυπτίους στα νώτα τους, όμως η δύναμη των εχθρών ήταν μεγάλη, και δεν κατάφερε να σπάσει τον κλοιό, έτσι λόγω της δίψας οι έγκλειστοι αναγκάστηκαν να παραδοθούν. Οι Τούρκοι τους περισσότερους τους έριξαν στον γκρεμό και τους υπόλοιπους τους πούλησαν για δούλους. Σε ανάμνηση αυτής της θυσίας τοποθετήθηκε εγχάρακτη επιγραφή στην είσοδο του σπηλαίου και στο εσωτερικό του χτίστηκε εκκλησάκι και οστεοφυλάκιο. Την ίδια περίοδο συγκεντρώθηκε μια ισχυρή ελληνική δύναμη (5.000 άνδρες) στη δυτική Κρήτη, στις επαρχίες Κισσάμου και Σελίνου, η οποία περιόρισε τους Τούρκους

Γράφει η
ΡΕΝΑ ΚΑΝΙΤΑΚΗ-ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Διπλ. Πολ. Μηχανικός, MSc, DIC

«Πολλοί μιλούν σήμερα κι ακόμα περισσότεροι φλυαρούν για ελευθερία. Για τον Κρητικό η ελευθερία δεν υπήρξε κούφια λέξη. Οι αδιάκοποι αγώνες του κατά του ξένου δυνάστη του αποκάλυψαν το ιερό, το συγκεκριμένο της νόημα».

Παντελής Πρεβελάκης

αυτών των επαρχιών στα φρούρια του Καστελλίου (Κίσσαμος) και Κανδάνου (Σέλιнос).

Στις 23 Απριλίου 1823 ο Εμμανουήλ Τομπάζης διορίστηκε Αρμοστής (διοικητής) της Κρήτης και έφτασε στο νησί στις 22 Μαΐου με ενισχύσεις, δηλαδή στόλο οκτώ

πλοίων, 1.200 άνδρες, πυροβολικό (15 κανόνια) και χρήματα.

Η παρουσία του αναζωογόνησε την επανάσταση, τουλάχιστον στην δυτική Κρήτη. Αμέσως ο Τομπάζης άρχισε την πολιορκία του φρουρίου του Καστελλίου

(Συνέχεια στη σελ. 4)

Εδώ Φουρνή...

ΠΑΣΧΑ ΤΟΥ 2021 ΣΤΗ ΦΟΥΡΝΗ

Για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά η μεγάλη γιορτή της Χριστιανοσύνης, το Πάσχα, πέρασε εν μέσω της πανδημίας του Κορωνοϊού. Έτσι με τους περιορισμούς και τις απαγορεύσεις που υπήρχαν, η συμμετοχή του κόσμου στις θρησκευτικές τελετές ήταν πολύ μικρή.

Βέβαια οι θρησκευτικές τελετουργίες της Μεγάλης Εβδομάδος και των άλλων ημερών πραγματοποιούνταν από τον ιερέα και τους ψάλτες με την συμμετοχή πολύ λίγων πιστών, αφού υπήρχαν μέτρα απαγόρευσης παρουσίας ανθρώπων εντός της εκκλησίας πάνω από ένα αριθμό. Πάντως έστω και με αυτές τις συνθήκες, πέρασαν οι Άγιες αυτές ημέρες,

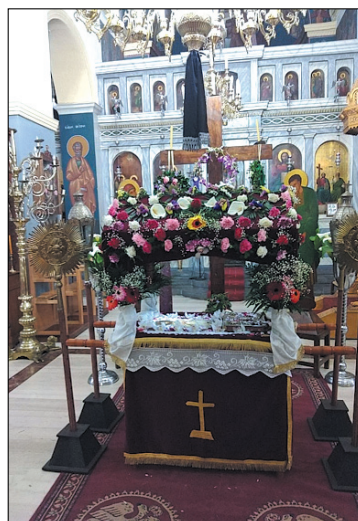
Γράφει ο
ΝΙΚΟΣ ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗΣ
Γεωπόνος

προκαλώντας μας τα συναισθήματα και τις προσδοκίες των ημερών αυτών. Οι νυκτερινές ακολουθίες του Νυμφίου, το Ευχέλαιο, τα Δώδεκα Ευαγγέλια την Μεγάλη Πέμπτη, με την αναπαράσταση της Σταύρωσης του Χριστού, ο Επιτάφιος την Μεγάλη Παρασκευή και η Ανάσταση το Σάββατο το βράδυ με το «Χριστός Ανέστη» τελέστηκαν κανονικά.

Ο Επιτάφιος στολίστηκε κανονικά, αλλά λόγω της απαγόρευσης, δεν έγινε περιφορά του στους δρόμους του χωριού, παρά βόλτα γύρω από την εκκλησία. Επίσης το βράδυ της Ανάστασης δεν έγινε το κάψιμο του Ιούδα με την πατροπαράδοτη φουνάρα στην Κεραντριάνα, αλλά το «ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ» ψάλθηκε στον περίβολο της εκκλησίας. Με αυτές τις συνθήκες δεν είχαμε και ερχομό των ξεντεμένων φουρνιωτών και λοιπών επισκεπτών στο χωριό. Έτσι η κίνηση τις ημέρες αυτές στο χωριό ήταν υποτονική, εν συγκρίσει με άλλα χρόνια, που τις ημέρες αυτές έσφυζε από κίνηση και ζωντάνια.

Ας ελπίσουμε ότι το ερχόμενο καλοκαίρι θα μας βρει απαλλαγμένους από αυτή την περιπέτεια, για να μπορέσουμε να ξαναβρεθούμε στο χωριό εγγονιαστοί απολαμβάνοντας τις διακοπές.

(Συνέχεια στη σελ. 8)

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΕ ΕΤΗΣΙΑ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΣΤΗ ΦΟΥΡΝΗ

Καλούνται τα Μέλη του Συλλόγου Φουρνιωτών και Φίλων της Φουρνής Κρήτης σε **Ετήσια Τακτική Γενική Συνέλευση** που θα γίνει στη Φουρνή, στον αύλειο χώρο του τέως Δημοτικού Σχολείου, το **Σάββατο 14 Αυγούστου 2021** και ώρα 19.00, με θέματα ημερήσιας διάταξης:

1. Πεπραγμένα της τριετίας 2018-2021 (έκθεση του Δ.Σ. και έγκρισή της).
2. Οικονομικός απολογισμός της τριετίας 2018-2021 (εκθέσεις του Δ.Σ. και της Ε.Ε. και έγκρισή τους) και απαλλαγή των μελών του Δ.Σ. και της Ε.Ε. από κάθε ευθύνη.
3. Διάφορες ανακοινώσεις και προτάσεις και λήψεις αποφάσεων.
4. Αρχαιρεσίες για την εκλογή (τακτικών και αναπληρωματικών) μελών του Δ.Σ. και της Ε.Ε. για την διετία 2021-2023.

Εάν δεν υπάρχει απαρτία, η Γενική Συνέλευση θα επαναληφθεί το αμέσως επόμενο **Σάββατο 21 Αυγούστου 2021**, την ίδια ώρα, στον ίδιο τόπο και με τα ίδια θέματα ημερήσιας διάταξης, οπότε (για την επαναληπτική Γενική Συνέλευση) η απαρτία είναι δεδομένη άσχετα από τον αριθμό των παρόντων μελών.

Καλούνται όλα τα μέλη του Συλλόγου να προσέλθουν στην παραπάνω Συνέλευση, να εκθέσουν τις απόψεις τους για τα θέματα της ημερήσιας διάταξης και να ψηφίσουν κατά την κρίση τους.

Αθήνα, 15 Ιουνίου 2021
Το Διοικητικό Συμβούλιο

Παράκληση του απερχόμενου Δ.Σ. να υπάρξει ενδιαφέρον και να αναλάβουν την διοίκηση του Συλλόγου νέα άτομα με όρεξη για έργο και προσφορά στο Σύλλογο.

ΕΝΑΣ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΙΚΟΣ ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2021

Αγαπητοί Φουρνιώτες και φίλοι της Φουρνής,

Με μεγάλη μας λύπη για δεύτερη συνεχή χρονιά, δεν θα διοργανώσουμε στην αγαπημένη μας Φουρνή την καθιερωμένη κεντρική θερινή μας εκδήλωση-ομιλία. Η πανδημία που πλήττει τον πλανήτη μας από πέρυσι είναι ακόμα δυστυχώς ενεργή. Λαμβάνοντας υπόψη τις δυσκολίες και τους περιορισμούς διοργάνωσης μιας τέτοιας εκδήλωσης και κυρίως την πιθανή επικινδυνότητα, το Δ.Σ. του Συλλόγου αποφάσισε ότι πρέπει να προστατεύσουμε με τον τρόπο μας και εμείς τους συγχωριανούς και τα μέλη μας και να βοηθήσουμε την πολιτεία στην προσπάθεια που κάνουν. **Να είμαστε καλά, και όλοι πλέον εμβολιασμένοι, του χρόνου το καλοκαίρι θα γιορτάσουμε τριπλά!!**

Ευχόμαστε σε όλους ένα καλό και ασφαλές καλοκαίρι.

- **ΤΕΤΑΡΤΗ, 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021:** Εσπερινός και Αρτοκλασία στην εκκλησία της Μεταμόρφωσης του Σωτήρος (στον αύλειο χώρο του σχολείου) στη Φουρνή.
- **ΣΑΒΒΑΤΟ, 21 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021, ώρα 19.00,** αύλειος χώρος Δημοτικού Σχολείου Φουρνής: Τελική ημερομηνία ετήσιας Τακτικής Γενικής Συνέλευσης του Συλλόγου μας.
- **ΤΕΤΑΡΤΗ, 25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2021:** Κοιμητήριο Φουρνής Απόστολος Τίπος, θα τελεστεί δέηση με' αρτιδίων υπέρ αναπαύσεως της ψυχής των προγόνων και λοιπών προσφιλών προσώπων.

Κοινωνική ζωή και κίνηση

ΓΑΜΟΙ

• Ο **Δαμιανός Βούρος** του Χρίστου και η **Ειρήνη Γ. Βίγλα** τέλεσαν τους πολιτικούς τους γάμους στην Νεάπολη.

• Ο **Αργύρης Κωστάκης** και η **Βεατρίκη Κουτσάκη** τέλεσαν τους πολιτικούς τους γάμους στον Δήμο Αγίου Νικολάου.

Θερμές ευχές για βίον ανθόσπαρτον

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Ο **Μανώλης Παπαδόπουλος**, γιος του Νίκου Παπαδόπουλου και της Μαρίας Μενεγάκη και η **Ηρώ-Χρυσάνθη Πετούνη** απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι

• Ο **Ανέστος** και η **Σταυριανή Μπαξεβάνη** απέκτησαν ένα χαριτωμένο κοριτσάκι

• Ο **Γιώργος Στιβαχτάκης** και η **Σταυρούλα Χειράκη** απέκτησαν το δεύτερο τους αγοράκι.

Τα νεογέννητα να είναι γερά και τυχερά και να τα χαίρονται οι γονείς τους και οι παππούδογαγιάδες τους.

ΒΑΠΤΙΣΕΙΣ

• Το ζεύγος **Δημητρίου Φανουριάκη** και **Δέσποινας Φραγκιαδουλάκη** βάπτισαν την δεύτερη κόρη τους και την ονόμασαν **Μαρία**.

• Ο **Γιώργος Τουτουδάκης**, γιος του Γρηγόρη Ντούζου και της Ταμίας μας Μαρίας Τουτουδάκη και εγγονός του συνονόματου του αείμνηστου Προέδρου μας και η **Μαρίνα Σπύρου**, βάπτισαν στην Αθήνα το κοριτσάκι τους και του έδωσαν το όνομα **Ηλιάννα**.

Να ζήσουν τα νεοφώτιστα και να τα χαίρονται οι γονείς και οι παππούδογαγιάδες τους.

ΕΥΧΕΣ

• Τα μέλη του Διδακτικού Προσωπικού της Ιατρικής και της Νομικής Σχολής

της του Πανεπιστημίου Θράκης, εύχονται στους συναδέλφους τους, τον γιατρό κ. **Νίκο Παπαδόπουλο** και τη νομικό κ. **Μαρία Μενεγάκη**, να τους ζήσει το χαριτωμένο κοριτσάκι, που απέκτησαν από το γιο τους **Μάνο**. Καλή ανατροφή και να το χαίρονται μαζί με τους ευτυχείς γονείς!

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Πέθανε και κηδεύτηκε στη Φουρνή, όπου και διέμενε τα τελευταία χρόνια, ο **Γιάννης Χειράκης**, συντ. δάσκαλος.

• Πέθανε και κηδεύτηκε στη Φουρνή ο **Μανώλης Μιχ. Ζερβάκης**, συντ. δάσκαλος.

Τα βαθιά μας συλλυπητήρια στις οικογένειές τους. Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Φουρνής που τους σκεπάζει.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ

• Ο **Σταύρος Συμμετάκης** εξελέγη καθηγητής καρδιοχειρουργικής στο Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

• Ο **Πάρις Συμμετάκης**, διπλ. Ηλεκτρολόγος Μηχανικός, γιος του Σταύρου και της Σίσου Συμμετάκη, έλαβε το διδακτορικό του από το Πανεπιστήμιο Stanford στην Καλιφόρνια των ΗΠΑ.

• Η **Κωνσταντίνα Τουτουδάκη**, κόρη του Μιχάλη και της Ζέτας Τουτουδάκη και εγγονή του Ζαχαρία και της Μαρίας Τουτουδάκη, έλαβε το πτυχίο της Ιατρικής από το Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών με Άριστα (Βαθμός 9,2/10)

• Ο **Αντώνης Φανουριάκης**, γιος του Λάμπη και της Μάρως Φανουριάκη εξελέγη επίκουρος καθηγητής ρευματολογίας στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Θερμά συγχαρητήρια, και εις ανώτερα!

Συνδρομές και προσφορές εις μνήμη (σε ευρώ)

• Άγνωστος	50
• Παπα-Ανδριανάκης Εμμανουήλ και Βαρβάρα εις μνήμη Εμμανουήλ Ζερβάκη	30
• Γουβιανάκης Ιωάννης και Ζερβάκη Φωτεινή εις μνήμη του αδελφού τους Εμμανουήλ Ζερβάκη	50
• Γραμματικάκης Νικόλαος εις μνήμη Εμμανουήλ και Χρυσάνθης Γραμματικάκη	100
• Δεμέτζος Ιωάννης του Νικολάου	60
• Ζερβός Εμμανουήλ εις μνήμην του εξαδέλφου του Εμμανουήλ Ζερβάκη	50
• Κανιτάκη Ρένα και Γιαννόπουλος Πλούταρχος εις μνήμη Εμμανουήλ Ζερβάκη	50
• Μενεγάκη Μαρία και Νίκος Παπαδόπουλος στη μνήμη των γονέων τους Κωνσταντίνου και Ελένης Μενεγάκη	50
• Καθηγητής Παπαδόπουλος Νίκος και Μαρία Μενεγάκη εις μνήμη Εμμανουήλ Ζερβάκη με την ευχή να παραμείνει η μνήμη του αιωνία και αδιάλειπτη	70
• Ξυπόλιος Νεκτάριος	20
• Ραφτοπούλου Βάσω εις μνήμη Εμμανουήλ Ζερβάκη	50
• Συμιακάκης Νικόλαος	100
• Χατζηγιάννη Γαλάτεια εις μνήμην των γονέων της και της αδελφής της Μαρίας	50
• Χουσουλάκης Νικόλαος εις μνήμη Εμμανουήλ Ζερβάκη	50

ΣΥΓΧΑΡΗΤΗΡΙΑ

Επιθυμώ να συγχαρώ τον **Κωνσταντίνο Παπαδόπουλο**, τον δευτερότοκο γιό του Καθηγητή μας στην Ιατρική της Σχολής του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και της κυρίας Μαρίας Μενεγάκη, που έλαβε το πτυχίο της Ιατρικής Σχολής, με plus, master ΑΓΓΛΟΦΩΝΟΥ Πανεπιστημίου της Φιλιππούπολης. Να ευχηθώ, στον μικρό γιατρό της οικογένειάς του, εκτός από τα συγχαρητήρια, να τον συνοδεύουν πάντοτε η ελπίδα ή και η δημιουργικότητα. Να τον διακρίνει η επαγγελματική συνείδηση και να έχει κατά νου, ότι το Ιατρικό Επάγγελμα έχει ανάγκη στοιχείων ανθρωπισμού και ηθικής, σε μεγαλύτερο βαθμό, σε σχέση με την επιστημονικότητα και σύμφωνα με τον Όρκο του Ιπποκράτη!

Να έχει πρότυπο τον Καθηγητή μας, Γιατρό Πατέρα του, που υπηρετεί την Ιατρική Επιστήμη με πάθος, ευθύνη και ήθος και ο οποίος διατρέχει μία Πανεπιστημιακή καριέρα, υψηλού επιστημονικού, διδακτικού και ερευνητικού κύρους και χαίρει διεθνούς αναγνώρισης, όπως και φαίνεται και από τις προσκλήσεις για διδασκαλία, και σε ξένα Πανεπιστήμια - διεθνώς!

Ευχόμεθα στους γονείς, στον Καθηγητή μας κ. Νίκο Παπαδόπουλο και στην κ. Μαρία Μενεγάκη, να χαίρονται. και τον Κωνσταντίνο, όπως και τον μεγαλύτερο γιο τους Μάνο, τον γιατρό και διδάκτορα της Ιατρικής, ο οποίος, κάνοντας την ειδικότητά του στο Νοσοκομείο «Ευαγγελισμός», βρέθηκε στην πρώτη γραμμή, αυτή τη δύσκολη περίοδο της Πανδημίας, λόγω του Covid-19, και διέθεσε τον εαυτό του, στη μάχη αυτή που ταλανίζει την ανθρωπότητα, αποδεικνύοντας έτσι και ο Μάνος, ότι είναι εφοδιασμένος με ισχυρά ηθικά και δεοντολογικά εφόδια. Καλή σταδιοδρομία, Υγεία και Τύχη!

Στυλιανός Αηδονόπουλος - Ιατρός- Νοσοκομείο Ευαγγελισμός

ΠΑΡΑΚΛΗΣΗ

Όσοι καταθέτουν την συνδρομή τους στον λογαριασμό του Συλλόγου στην Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας αριθμός λογαριασμού IBAN: **GR230110695000069570713029**, στα ονόματα **Ντούζου Μαρία και Κανιτάκη-Γιαννοπούλου Ειρήνη**, παρακαλούνται να γράφουν στην κατάθεση το όνομά τους και στη συνέχεια να ενημερώνουν ομαδικά την Ταμία μας κα **Μαρία Τουτουδάκη-Ντούζου** στο τηλ. 210 9345556.

Σας υπενθυμίζουμε ότι η έκδοση της Εφημερίδας μας και οι εν γένει πολιτιστικές εκδηλώσεις του Συλλόγου μας, στηρίζονται αποκλειστικά στη Συνδρομή σας. Γι' αυτό σας παρακαλούμε μην την αμελείτε.

Ευχαριστούμε θερμά.

Αφιέρωμα στη μνήμη του Δασκάλου Εμμανουήλ Μιχαήλ Ζερβάκη

Βαρύ το φορτίο της ευθύνης που κληρονομήθηκε και θλιβερό το καθήκον που επιβάρυνε, τούτα τα λίγα λόγια για το φίλο και συντοπίτη, δάσκαλο Μανώλη Ζερβάκη, που έφυγε νωρίς, επαληθεύοντας για μια ακόμα φορά, την πάντοτε επίκαιρη ρήση του Μενάνδρου «Ον οι θεοί φιλοῦσιν, αποθνήσκει νέος».

Η πορεία της ζωής του γνωστή, αλλά πρέπει να περιγραφεί και εδώ αδρομερώς, ως δομικό στοιχείο της προσωπικότητάς του.

Παιδί τρίτεκνης οικογένειας που γεννήθηκε και μεγάλωσε στη Φουρνή από σεβάσιμους και αξιόλογους γονείς, που ανέθρεψαν τα παιδιά τους, «εν παιδεία και νοθεσία Κυρίου». Σπούδασε στην Παιδαγωγική Ακαδημία του Ηρακλείου και στη συνέχεια τελείωσε και το τμήμα Προσχολικής Αγωγής Χανίων.

Υπηρέτησε ως Δάσκαλος στους νομούς Ρεθύμνης και Ηρακλείου και εν συνεχεία στο νομό Λασιθίου και αφυπηρέτησε από το 1ο Δημοτικό Σχολείο του Αγίου Νικολάου, με πλήρη καταξίωση. Σφράγισε έτσι ανεξίτηλα την παιδαγωγική του παρουσία σε πολλές γενιές παιδιών. Επομένως είχε την τύχη να ασχοληθεί επαγγελματικά με ό,τι πολυτιμότερο διαθέτει αυτός ο τόπος που είναι τα παιδιά του!! Σμίλεψε με τη σκέψη και το λόγο του, αγνές και αδιαμόρφωτες υπάρξεις. Παρά το γεγονός ότι δεν απέκτησε δικά του παιδιά, εν τούτοις, διακρίθηκε για την ιδιαίτερη αγάπη προς τους μαθητές, την αρμονική συνεργασία παιδιών και γονέων και με συναδέλφους του, δασκάλους και προϊσταμένους, για την ευσυνειδησία στην εκτέλεση των καθηκόντων του.

Δεν υπήρξε, όμως, δάσκαλος μόνο για τους μαθητές του. Υπήρξε και «ΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΡΟΠΟΥ ΖΩΗΣ». Γι' αυτό και «ΔΑΣΚΑΛΟ», τον αποκαλούσαν όλοι στο δρόμο, στα καφενεία, στις γειτονιές, όπου έζησε. Μπρος στα μάτια του κανείς, έβλεπε τον άνθρωπο που ενσάρκωνε τον ιδανικό δάσκαλο, και που θα ήθελε να του μοιάσει. Κάθε φορά που τον αντάμωνε κάποιος στο δρόμο, στο καφενείο ή αλλού, άνοιγε η καρδιά του με τα γνήσια και αληθινά αισθήματα, που υπήρχαν στο μυαλό του και στην ψυχή του. Ήταν χαρακτηριστικά, ο χειμαρρώδης, ακραιφνής λόγος του, αλλά και τα πηγαία αστεία και ανέκδοτα, καθώς επίσης και το ταλέντο του, να μετατρέπει το άσχημο σε χαρμόσυνο.

Αγάπησε πολύ, την γενέτειρά του την Φουρνή, και την αγάπη του αυτή, την εκδήλωνε όποτε του δινόταν η ευκαιρία. Γι' αυτό το λόγο υπήρξε ο συνδετικός κρίκος παρελθόντος και παρόντος. Πηγή πολύτιμων πληροφοριών, προς τα παιδιά μας με τα οποία συζητούσε ατελείωτες ώρες και τους μεταλαμπάδευε πολύτιμες πληροφορίες από τους προγόνους τους, με λεπτομερείς περιγραφές, που ούτε εμείς οι γονείς τους δεν τους είχαμε αναφέρει και μετέφερε με αυτόν τον τρόπο ζωντανά σκηνές από τη ζωή του παρελθόντος και τους συμβούλευε να μην λησμονούν τις ρίζες τους.

Γι' αυτό το λόγο ειδικότερα απευθύνω και εγώ προσωπικά ένα μεγάλο ευχαριστώ, διότι αυτή τη μεταλαμπάδευση, τη μετέφερε και στους γιουούς μου, που ως γνωστόν, τα παιδιά μας έχουν "ευήκοα ώτα", όταν ακούουν την ιστορία των οικογενειών τους, από ανθρώπους ξένους προς την οικογένεια. Και όπως ένα δένδρο δεν επιβιώνει χωρίς τις ρίζες του έτσι και η ιστορία της κάθε οικογένειας, αποτελεί τις ρίζες της. Η θέρμη αυτή του λόγου, του Μακαριστού πλέον Μανώλη Ζερβάκη, με την οποία απευθυνόταν σε όλους μας δοθείσης ευκαιρίας, έχει αφήσει τον απόηχο της που θα αντανάκλα στα μνημονικά μας κύτταρα.

Έφυγε δυστυχώς ενωρίς, από αυτόν τον μάταιο κόσμο και η ζωή δεν του ανταπέδωσε πολλά από αυτά, που του αναλογούσαν σε βαθμό αντίστοιχο της προσφοράς του. Τον αντάμειψε όμως, με την αγάπη τόσων πολλών ανθρώπων και κυρίως με την αγάπη από τις αδελφές του και τις οικογένειές τους, στις καρδιές και στις συνειδήσεις των οποίων θα συνεχίσει να ζει και αυτό το στοιχείο θα κρατά ζωντανή την μνήμη του και έτσι θα ζει αιώνια! Γιατί η μνήμη είναι η ζωή!!!

Σε όλους εμάς, αφήνει παρακαταθήκη όλα αυτά με τα οποία μας φωτόδότησε, αλλά και το παιδιαστικό χαμόγελό του που αντανάκλασε την ψυχική του αγνότητα.

Όλοι μαθητές, γονείς, συγχωριανοί και φίλοι, θα κρατήσουν μέσα στην τύρβη της καθημερινότητας, ζωντανή την εικόνα του, έστω και αν η ζηλόφθονη μοίρα τον παρέσυρε στον ξέφρενο χορό του θανάτου.

Στο μακρινό ταξίδι σου Μανώλη, στην αιώνια Πατρίδα τη Νέα Ιερουσαλήμ, δώσε χαιρετίσματα στους γονείς μας, στους συγγενείς μας, στους συγχωριανούς μας, τους «τιμαριώτες του Ουρανού»

Αναπαύσου εν Ειρήνη

Ας είναι ελαφρύ το χώμα της Φουρνιώτικης γενέθλιας γης που θα σε σκεπάζσει.

Μαρία Μενεγάκη - Παπαδοπούλου,

Πανεπιστημιακός, PhD Νομικής

ΦΟΥΡΝΙΩΤΙΚΑ ΝΕΑ

Ενημερωτικό Δελτίο
Συλλόγου Φουρνιωτών
και Φίλων της Φουρνής Κρήτης
ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ:

Ο Σύλλογος Φουρνιωτών
και Φίλων της Φουρνής Κρήτης
ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ:

Η Πρόεδρος του Συλλόγου
PENA KANITAKH -
ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Ιπποκράτους 164β - 114 71 Αθήνα

Αριθ. φύλλου 114

Εκδίδεται στην Αθήνα

από Συντακτική Επιτροπή

Για επιστολές, εμβάσματα, πληροφορίες

κα **Κανιτάκη-Γιαννοπούλου Ρένα**

Ιπποκράτους 164B Αθήνα

Τηλ. 210-6431251

e-mail : ikanitakis@gmail.com

ISSN: 1109 - 3668

Για συνδρομές: Εθνική Τράπεζα

της Ελλάδος

IBAN: **GR230110695000069570713029**

στα ονόματα: **Ντούζου Μαρία,**

Κανιτάκη - Γιαννοπούλου Ειρήνη

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ:

Πρόεδρος: **Ρένα Κανιτάκη- Γιαννοπούλου**

Αντιδρος: **Κώστας Δεμέτζος**

Γεν. Γραμμ.: **Εμμανουήλ Βελονάκης**

Ταμίας: **Μαρία Τουτουδάκη - Ντούζου**

Μέλος: **Ελένη Νικολαΐδου**

Αναπληρωματικά μέλη:

Γεωργία Κανιτάκη

Βαρβάρα Φαλκώνη - Ανδριανάκη

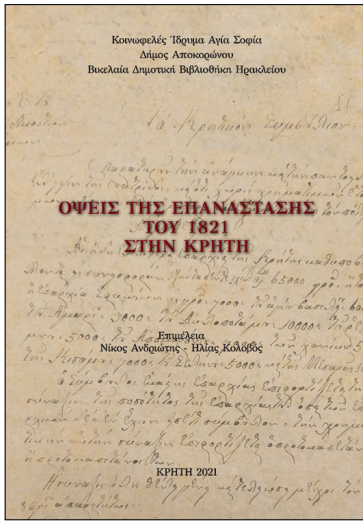
Δημήτρης Χατζηδάκης

Παραγωγή - εκτύπωση:

Τυπογραφείο **Νικίτα Κ. Καραλή**

Γερανίου 7 Αθήνα. Τηλ. - Φαξ: 210 5233965

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική η περιληπτική, η κατά παράφραση η διασκευή απόδοση του περιεχομένου της Εφημερίδας με οποιοδήποτε τρόπο, μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη. Νόμος 2121/1993 και κανόνες Διεθνούς Δικαίου που ισχύουν στην Ελλάδα.

Διαβάζουμε από το εισαγωγικό σημείωμα των δύο επιμελητών του τόμου:

«Τα διακόσια χρόνια μετά την έναρξη της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 αποτελούν μια ευκαιρία για τους ιστορικούς να επαναπροσεγγίσουμε όψεις των γεγονότων που οδήγησαν στην ίδρυση του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Στην περίπτωση των επαναστατικών γεγονότων στην Κρήτη, όπου ο αγώνας δεν τελεοφόρησε και το νησί παρέμεινε υπό οθωμανική κυριαρχία, παραχωρούμενο σε αιγυπτιακή διοίκηση, τίθενται γενικότερα ιστορικά ζητήματα που αξίζει να μελετηθούν: ποια ήταν τα χαρακτηριστικά της επανάστασης στην Κρήτη και ποια τα ερείσματα που πέτυχε ή δεν πέτυχε να συγκροτήσει; Πώς αντιπαρέθεσαν οι δύο κοινότητες του νησιού, η χριστιανική και η μουσουλμανική, σε σχέση και με την προηγούμενη περίοδο; Γιατί απέτυχε στην Κρήτη η επανάσταση και πώς επηρεάστηκε από την πλευρά της οθωμανικής διοίκησης; Τα ερωτήματα αυτά ας τεθούν, έστω και αν, για να απαντηθούν, χρειάζεται μια συνολικότερη μελέτη. Στον συλλογικό αυτό τόμο, οι μελετητές που προσφέρθηκαν, χάρη στην πρωτοβουλία των ιδρυμάτων που εκδίδουν αυτό το βιβλίο, να επαναπροσεγγίσουν τα γεγονότα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην Κρήτη, διερευνούν μερικότατες όψεις των γεγονότων που επαναφέρουν τα παραπάνω γενικότερα ερωτήματα, καλώντας τους αναγνώστες σε αναστοχασμούς. Επιπλέον, οι μελέτες που δημοσιεύονται εδώ στηρίζονται όλες στη μελέτη νέου αρχαιολογικού (τμήμα του οποίου δημοσιεύεται μάλιστα εντός των μελετών και στα Παραρτήματα Εγγράφων τους), μικρό τμήμα μόνο από το πλήθος των τεκμηρίων που, παρά τα διακόσια χρόνια που πέρασαν από το 1821, περιμένουν ακόμα τους μελετητές τους.

Η έκρηξη της επανάστασης στην Κρήτη το 1821, περιορισμένη στα Σφακιά, έθεσε εξ αρχής τους επαναστάτες σε σχετική απομόνωση σε στρατιωτικό επίπεδο. Σε αντίθεση με την Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα, όπου οι επαναστάτες το 1821 σήκωσαν τις σημαίες του αγώνα σε μια ευρεία σειρά τόπων, επιτυγχάνοντας μέσα στην ίδια χρονιά μάλιστα, και την κατάληψη φρουριών, όπως η Μονεμβασιά, και πόλεων, όπως η Τριπολιτά, στην Κρήτη η επανάσταση στην πρώτη φάση της δεν έγινε εφικτό να εξαπλωθεί ουσιαστικά πέρα από την περιφέρεια Χανίων και κυρίως με βάση τα Σφακιά. Στα Σφακιά τέθηκε και το ζήτημα της πολιτικής στην επανάσταση, ιδιαίτερα με την άφιξη του Μιχαήλ Κομνηνού Αφεντούλιεφ ή Αφεντούλη ως απεσταλμένου του Δημήτριου Υψηλάντη, για να αναλάβει την αρχηγία του αγώνα στο νησί. Το ζήτημα της πολιτικής τέθηκε τόσο σε ό,τι αφορά την στρατιωτική οργάνωση του αγώνα, καθώς ο Αφεντούλιεφ επιχείρησε να συγκροτήσει τακτικό στρατό, εγγεήρημα που απέτυχε, όπως εξ άλλου και στην ηπειρωτική Ελλάδα, όσο και σε ό,τι αφορά το εγχείρημα κρατικής συγκρότησης, που δεν είχε επίσης καλύτερη τύχη. Στην ηπειρωτική Ελλάδα, αντιθέτως, το εγχείρημα κρατικής συγκρότησης στη συνέχεια των στρατιωτικών επιτυχιών δημιούργησε μια πρωτόλεξη αντιπροσωπευτική διοίκηση που, παρά τις έντονες συγκρούσεις, πέτυχε σταδιακά να εγκαθιδρύσει μια πρωτόλεξη υπερτοπική (εθνική) εξουσία. Παρά το γεγονός, όμως, ότι η εθνική διοίκηση

Νέα έκδοση για την Επανάσταση του 1821 στην Κρήτη

Κοινωφελές Ίδρυμα Αγία Σοφία Δήμος Αποκορώνου, Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη Ηρακλείου,

Όψεις της Επανάστασης του 1821 στην Κρήτη

Επιμέλεια Νίκος Ανδριώτης - Ηλίας Κολοβός, Κρήτη 2021

συμπεριέλαβε εν μέρει την Κρήτη στην υπερτοπική της εξουσία, και μετά τον παραγκωνισμό του Αφεντούλιεφ, διορίζοντας ως εκπρόσωπο της Διοίκησης στο νησί τον Εμμανουήλ Τομπάζη (δεν συμπεριέλαβε ακριβώς την Κρήτη στην υπερτοπική διοίκηση, αλλά απέστειλε ειδικό οργανισμό διοίκησης του νησιού, στα πρότυπα βέβαια της γενικής διοίκησης), η επανάσταση στην Κρήτη έσβησε με τις διαδοχικές επεμβάσεις των Αιγυπτίων. Ας σημειωθεί, παρενθετικά, ότι οι μελέτες που δημοσιεύονται σε αυτό το βιβλίο προσεγγίζουν από πολλές πλευρές τον ρόλο των Σφακιανών οπλαρχηγών, τις διεκδικήσεις τους για αρχηγία στον αγώνα και ειδικότερα στους οικονομικούς πόρους που δημιούργησε, τις πολεμικές τους ενέργειες κατά το δοκούν, οι οποίες ενίσχυαν οδηγούσαν σε ανεξέλεγκτες λεηλασίες, ακόμα και σε βάρος των χριστιανών.

Για να είμαστε δίκαιοι πάντως, σε σχέση με την αποτυχία της επανάστασης στην Κρήτη, θα πρέπει να σημειώσουμε τα εξής: α) Η Κρήτη, ως νησί, βρισκόταν σε δυσχερή θέση σε σχέση με τη δυνατότητα ενίσχυσης από το επαναστατικό κέντρο· β) Στην Κρήτη, σε αντίθεση με την ηπειρωτική χώρα, ζούσαν ισχυρές πληθυσμιακά μουσουλμανικές κοινότητες, τόσο στις πόλεις όσο και στην ύπαιθρο· γ) Η επέμβαση των Αιγυπτίων, οι οποίοι, λόγω γεωγραφίας και πάλι, είχαν άμεση πρόσβαση στην Κρήτη, υπήρξε καθοριστική από στρατιωτική άποψη. Ο ισχυρός πασάς της Αιγύπτου εκείνα τα χρόνια, ο Μεχμέτ Αλή, είχε μεγαλύτερη δυνατότητα στρατιωτικής κινητοποίησης και οικονομικών πόρων σε σχέση με την Υψηλή Πύλη στην Κωνσταντινούπολη, η οποία είχε μάλιστα ήδη το 1821 προσφύγει σε αίτηση οικονομικής και στρατιωτικής συνδρομής από την Αίγυπτο, ώστε να αντιμετωπίσει τα ελλείμματα της τόσο σε σχέση με το στρατό όσο και σε σχέση με την χρηματοδότηση του πολέμου.

Η δεύτερη περίοδος της επανάστασης στην Κρήτη, γνωστή ως η περίοδος της Γραμβούσας (1825-1830), φαίνεται να αναδεικνύει περαιτέρω την ιδιαιτερότητα του νησιού. Κατά την περίοδο αυτή, όπως είναι γνωστό, οι επαναστάτες, παρά την προσωρινή κατάληψη του φρουρίου της Κισάμου, στη δυτική Κρήτη, περιορίστηκαν τελικά στην οχυρωμένη νησίδα της Γραμβούσας: θα ήταν εφικτό να επιτύχουν στρατιωτικά μια παγκρήτια επιτυχία από αυτή τη νησίδα; Η προσπάθεια έγινε, πρώτα με την εκστρατεία στην ανατολική Κρήτη στα 1827 και στη συνέχεια με την εκστρατεία στα Σφακιά το επόμενο έτος, οι οποίες όμως δεν τελεοφόρησαν. Η κατάληψη του Καστελίου της Κισάμου στα 1828 αναζωπύρωσε την ελπίδα της επανάστασης στο νησί, που περιοριζόταν όμως στρατιωτικά και πάλι στο δυτικό άκρο της Κρήτης. Στο ίδιο άκρο, η νησίδα της Γραμβούσας εξελίχθηκε σε κέντρο πειρατικής δράσης, οδηγώντας στην επέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων το 1828. Η πειρατική δραστηριότητα στη Γραμβούσα διερευνάται στο βιβλίο αυτό από πολλούς μελετητές. Το ζήτημα της πολιτικής τέθηκε εκ νέου αυτή την περίοδο, με τη συγκρότηση του Κρητικού Συμβουλίου, που αδυνατούσε πάντως να επιβληθεί ως παγκρήτια αρχή επί των διαλυτικών τοπικοτήτων. Αναπόφευκτα, μετά την υπογραφή του πρωτοκόλλου του Λονδίνου το 1830, το Συμβούλιο θα διαλυθεί και η Κρήτη θα περιέλθει στην αιγυπτιακή διοίκηση.

Ο συλλογικός αυτός τόμος οργανώνεται σε τέσσερις ενότητες. Η πρώτη ενότητα τιλοφορείται Η επανάσταση στην Κρήτη και το εγχείρημα συγκρότησης εξουσίας και εξετάζει την πολιτική στην Κρήτη στη διάρκεια των επαναστατικών χρόνων, διερευνώντας όψεις των ζητημάτων που τέθηκαν και παραπάνω. Η δεύτερη ενότητα μελετά Μορφές επαναστατών της Κρήτης, και παρουσιάζει βιο-

γραφίες επιλεγμένων προσώπων που συμμετείχαν στην Κρητική Επανάσταση, με βάση την αρχαιολογική έρευνα: συγκεκριμένα, τα πρόσωπα και τη δράση των Κρητικών Ιάκωβου Κουμή και παπά Γρηγόρη Δαμινού, την προσωπογραφία του Belest, που ήρθε από τη Γαλλία να πολεμήσει στην Κρήτη και βρήκε το θάνατο στη μάχη, όπως και ο Ηπειρώτης Χατζημιχάλης Νταλιάνης στο Φραγκοκάστελο στα 1829. Στην τρίτη ενότητα, Απόπειρες εξόπλισης της επανάστασης στην Κρήτη και ο απόηχός της στην άλλη πλευρά, μελετάται η κρίσιμη εκστρατεία των επαναστατών στο Μερραπέλο το 1827, και ο απόηχος της τελευταίας φάσης της Κρητικής επανάστασης σε ένα φιλο-οθωμανικό έντυπο της Σμύρνης μεταξύ 1828-1830. Η τελευταία ενότητα αφιερώνεται στις Συνέπειες της επανάστασης στην Κρήτη: στους πολυάριθμους Κρητικούς πρόσφυγες και στην αποκατάστασή τους στην απελευθερωμένη Ελλάδα και στη μετάβαση, με το τέλος της επανάστασης, στην Κρήτη υπό την κυριαρχία του Μεχμέτ Αλή της Αιγύπτου.

Στη μελέτη του με τίτλο «Οι προκηρύξεις του Μιχαήλ Κομνηνού Αφεντούλιεφ/Αφεντούλη κατά την άφιξη του στην Κρήτη το 1821 σε οθωμανική μετάφραση: η «τριγυριστική» πολιτική στην Ελληνική Επανάσταση στην Κρήτη», ο Ηλίας Κολοβός εστιάζει στην παρεξηγημένη προσωπικότητα και δράση του Μιχαήλ Κομνηνού Αφεντούλιεφ, συνδέοντάς την πολιτική του δράση με την «τριγυριστική πολιτική» που ξεδιπλώθηκε στα πρώτα βήματα της Επανάστασης του 1821 με την άφιξη του Δημήτριου Υψηλάντη στην Πελοπόννησο. Η μελέτη στηρίζεται σε ένα αρχαιολογικό τεκμήριο, τη μετέφραση της πρώτης προκήρυξης ή προκηρύξεων του Αφεντούλιεφ και του στρατιωτικού οργανισμού του στην οθωμανική τουρκική γλώσσα με την άφιξη του στο Λούτρο των Σφακιών στα τέλη του 1821 και επιχειρεί, ανασυνθέτοντας το ελληνικό κείμενο, να αναλύσει τον ιδεολογικό λόγο της «τριγυριστικής πολιτικής».

Στη συνέχεια του βιβλίου, ο Γιάννης Σκαλιδάκης, στη μελέτη του με τίτλο «Ζητήματα επαναστατικής δυναμικής, κρατικής συγκρότησης και οικονομίας πολέμου κατά την Επανάσταση του 1821 στην Κρήτη. Μια πρώτη αποτίμηση της δράσης του Κρητικού Συμβουλίου, 1827-1830», επιχειρεί να δώσει μία γενική ερμηνεία της αποτυχίας της επανάστασης στην Κρήτη σε διάλογο με τη γενικότερη σύζηση περί επαναστάσεων. Και στις δύο περιόδους της επανάστασης στην Κρήτη (μέχρι το 1824 και από το 1825) υπήρξαν προστριβές μεταξύ των παγκρήτιων Αρχών, είτε αυτές είχαν οριστεί από το εθνικό κέντρο είτε εκλεχθήκαν από κρητικές συνελεύσεις, και τοπικών οπλαρχηγών, καθώς και των οπλαρχηγών μεταξύ τους. Ιδιαίτερη στάση κράτησαν σε όλη τη διάρκεια της επανάστασης οι Σφακιανοί. Όπως επισημαίνει στη μελέτη του ο Γ. Σκαλιδάκης, δεν στάθηκε δυνατό επίσης να συγκροτηθεί αξιόμαχο ενόπιο στρατεύμα και συχνά για μεγαλύτερες στρατιωτικές ενέργειες κλήθηκαν στρατιωτικά σώματα από τον ελλαδικό χώρο. Συνεπώς, οι προσπάθειες για κρατική συγκρότηση, στρατιωτική οργάνωση και οικονομική ενίσχυση του αγώνα μέσω της φορολογίας, του ελέγχου των λειών και αργότερα μέσω της ιδιοποίησης της ελαιοπαραγωγής των μουσουλμάνων και της πειρατείας με κέντρο τη Γραμβούσα, δεν ευδοκίμησαν.

Οι προσωπογραφικές μελέτες για τους επαναστάτες στην Κρήτη ξεκινούν με την εργασία της Στέλλας Αλιγιάκη, με τίτλο «Ιχνηλατώντας τις πηγές του κρητικού 21: η περίπτωση του Ιακώβου Κουμή». Ο νεαρός Ιακώβος Κουμής από την επαρχία Σελίνου αποτέλεσε μία χαρακτηριστική περίπτωση Κρητικού αγωνιστή, ο οποίος ξεκίνησε τη δράση του στην περιοχή του,

ανοδεύθηκε σε στρατιωτικό στέλεχος από τα συλλογικά όργανα και την τοπική διοίκηση, κατέφυγε στην Πελοπόννησο μετά την κατάληξη της κρητικής επανάστασης το 1824, συμμετείχε σε επιχειρήσεις στην Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα, χωρίς να παραλείπει να μεριμνά μαζί με τους άλλους Κρητικούς οπλαρχηγούς για την αναζωπύρωση του Αγώνα στην Κρήτη. Στη συνέχεια, το 1825, έλαβε μέρος στην κατάληψη της Γραμβούσας και από εκεί το 1827 στις εκστρατείες στο Μερραπέλο και τα Σφακιά, ενώ εκπροσώπησε την επαρχία του στις κρητικές συνελεύσεις μετά το 1828. Όπως και πολλοί άλλοι συναγωνιστές του, μετά την οριστική εκπονή της επανάστασης στην Κρήτη το 1830 κατέφυγε την Ελλάδα, όπου αποκαταστάθηκε λαμβάνοντας βαθμό στη Στρατιωτική Φάλαγγα και έκταση εθνικής γης στη Λακωνία. Ο Κουμής συμμετείχε επίσης στην επόμενη, μετά το 1821, εξέγερση του 1841.

Ακολουθεί ο π. Μιχαήλ Βλαβογιλάκης, με την μελέτη του με τίτλο «Παπά Γρηγόρης Δαμινός Αρχηγός Ακρωτηρίου και Γενικός Αρχηγός Αποκορώνου. Η δράση του στην επανάσταση, 1821-1830». Ο ιερέας Γρηγόρης Δαμινός συμμετείχε από την αρχή στην έκρηξη της επανάστασης στην Κρήτη έχοντας αποβάλει το ιερατικό σχήμα. Η δράση του αναγνωρίστηκε από νωρίς και έλαβε αξιώματα ήδη από το πρώτο έτος της επανάστασης. Το 1824 κατέφυγε στην Πελοπόννησο και πολέμησε και εκεί κατά των Οθωμάνων. Υπήρξε ένας από τους επικεφαλής της κατάληξης της Γραμβούσας το 1825 και της εκστρατείας στην ανατολική Κρήτη το 1827, της οποίας υπήρξε και ένας από τους χρηματοδότες. Είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον ότι ο Δαμινός έδρασε και ως πειρατής, συνελήφθη το 1828 ως μέτοχος σε πειρατικά πλοία και κάτοχος κλοπιμαίων, φυλακίστηκε στη Μάλτα και το Ναύπλιο και αφού απέδρασε στις αρχές του 1829 επέστρεψε στην Κρήτη και συνέχισε την επαναστατική του δράση. Όπως και ο Κουμής, αναχώρησε από την Κρήτη το 1830 και διορίστηκε πολιτάρχης στη Σύρο, όμως επέστρεψε το 1834 στην Κρήτη. Συμμετείχε και αυτός στην εξέγερση του 1841 και αναγκάστηκε να καταφύγει εκ νέου στην Ελλάδα, όπου πέθανε φτωχός.

Η Αναστασία Τζαγκαράκη επιχειρεί με τη σειρά της μια «προσωπογραφία ενός ήρωα της Κρητικής Επανάστασης, ελληνογαλλικής καταγωγής», του «Ελληνος» Baleste. Ο αξιωματικός Joseph Baleste, καταγόμενος από οικογένεια Γάλλων λεβαντινών που ζούσαν στα Χανιά, υπήρξε ένας φιλέλληνας ή μάλλον συνειδητός Έλληνας, όπως ισχυρίζεται η συγγραφέας, που αγωνιστικά ανιδιοτελώς κατά την επανάσταση του 1821 στην Πελοπόννησο και στη συνέχεια στην Κρήτη, όπου και σκοτώθηκε τον Απρίλιο του 1822.

Η επόμενη εργασία, της Μαρίας Μπάνου, ανιχνεύει τη δράση και τον θάνατο του Ηπειρώτη Χατζημιχάλη Νταλιάνη κατά το 1828, όπως αυτή καταγράφηκε στον Τύπο, ελληνικό και ευρωπαϊκό. Ο Νταλιάνης έχοντας αναλάβει την ηγεσία της επανάστασης στην Κρήτη, αποβίβαστηκε τον Ιανουάριο του 1828 επικεφαλής εκστρατευτικού σώματος και σκοτώθηκε σε μάχη στο Φραγκοκάστελο τον Μάιο του ίδιου έτους.

Ακολουθεί η μελέτη της Μαρίας Σωρού, με τίτλο «Όψεις της Επανάστασης στην Κρήτη το 1827. Η περίπτωση της εκστρατείας στο Μερραπέλο». Για τη Μ. Σωρού, η αποτυχία της από καιρό και πολλά υποσχόμενης εκστρατείας στο Μερραπέλο οφείλεται στον κακό σχεδιασμό, τον προβληματικό συντονισμό μεταξύ των επαναστατών που θα έφθαναν από τις Κυκλάδες και από άλλα μέρη της Κρήτης, την έλλειψη συνεννόησης με ντόπιους οπλαρχηγούς. Η αποτυχία αυτή, όπως και της ανάλογης εκστρα-

τείας στα Σφακιά το επόμενο έτος, κατέδειξε τις παθογένειες του αγώνα στην Κρήτη, εν πολλοίς και στην Ελλάδα, οι οποίες, πέρα από τις αιτίες που αναφέρθηκαν παραπάνω, αφορούν και στη μικρή τελικά συμμετοχή των ντόπιων (εξ ου και η ανάγκη στρατολόγησης εθελοντών από τον ελλαδικό χώρο τόσο στην εκστρατεία στο Μερραπέλο όσο και στο Φραγκοκάστελο) και σε ανταγωνισμούς τοπικιστικούς ή προσωπικούς των ιθυνόντων της επανάστασης, ακόμη και σε περιόδους κρίσιμες για τον αγώνα. Παραθέτοντας, επίσης, τις ποικίλες και διαφορετικές αφηγήσεις για όσα δραματικά γεγονότα εξελίχθηκαν στο Καινούργιο Χωριό του Μερραπέλου τις τελευταίες μέρες του Νοεμβρίου του 1827, γίνεται σαφές και πάλι ότι τα ιστορικά έργα συμπληρώνονται και η κατάκτηση της σχετικής αντικειμενικής καταγραφής γίνεται με συνεχείς και διαδοχικές προσεγγίσεις.

Η συμβολή της Αλεξάνδρας Σφοίνης, με τίτλο «Από τη φιλο-οθωμανική σκοπιά. Οι κρητικές υποθέσεις στην εφημερίδα Le courrier de Smyrne (1828-1830)» παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, καθώς μια επιτρέπει να παρακολουθήσουμε την αναφορά στα γεγονότα της τελευταίας και πιο έντονης περιόδου της επανάστασης στην Κρήτη από μία «εχθρική» προς την ελληνική υπόθεση οπτική. Μάλιστα πολλά γεγονότα που καταγράφονται στη γαλλόφωνη αυτή εφημερίδα μνημονεύονται και σε άρθρα του παρόντος τόμου, όπως η μάχη στο Φραγκοκάστελο, οι διοικητές που στάλθηκαν από τον Καποδίστρια, η έλλειψη ομόνοιας στο Κρητικό Συμβούλιο, η πώληση ελαιολάδου που ανήκε σε μουσουλμάνους, κ.ά. Στην εφημερίδα της Σμύρνης αναφέρονται ή τονίζονται γεγονότα που λαμβάνουν στις ελληνικές πηγές, όπως οι συναντήσεις εξεγερμένων χριστιανών και Οθωμανών για ανακωχή (1828), οι σφαγές μουσουλμάνων (Σητεία, Πεδιάδα) τις οποίες αντιπαράθετεί στη σύγχρονη σφαγή του Ηρακλείου τον Αύγουστο του 1828, η ανασκευάζονται καθολικής αποδοχής επιστημονικές, όπως είναι για παράδειγμα η εικόνα του Αγριολίδη ή η πίεση των Ελλαδιτών (και Κρητών που είχαν καταφύγει στην Πελοπόννησο και τα νησιά) αλλά και του Καποδίστρια για συνέχιση της επανάστασης στο νησί. Η εφημερίδα κάνει συχνές αναφορές στην εξαπάτηση των ραγιάδων της Κρήτης με σκοπό να συνεχίσουν τον αγώνα για τη συμπεριλήψη του νησιού στο υπό διαμόρφωση ελληνικό κράτος. Και παρότι το πρωτόκολλο του Λονδίνου υπογράφεται τον Φεβρουάριο του 1830, η Πύλη και ο Μεχμέτ Αλή υπόσχονται αμνηστία και σειρά μέτρων, οι επαναστάτες δεν παραδίδουν τα όπλα. Η εφημερίδα θεωρεί επίσης ότι κίνητρο για την αναζωπύρωση - και τη διατήρηση κατά τη δεύτερη περίοδο - της επανάστασης στην Κρήτη αποτέλεσαν τα κέρδη από την πειρατεία ή την πώληση της ελαιοπαραγωγής των μουσουλμάνων. Χαρακτηρίζει δε την κρητική επαναστατική εμφύλιο πόλεμο ανάμεσα σε Έλληνες και Τούρκους που αλληλοσφάζονται καθημερινά και μέμφεται την ευρωπαϊκή διπλωματία και φιλανθρωπία της Ευρώπης, ιδιαίτερα μετά το Ναυαρίνο, ως εφεκτική στις ακρότητες των επαναστατών.

Το τελευταίο τμήμα του τόμου είναι αφιερωμένο στις συνέπειες των επαναστατικών γεγονότων στην Κρήτη. Ο Νίκος Ανδριώτης, μελετά τους «Πρόσφυγες από την Κρήτη κατά την επανάσταση του 1821 και την αποκατάστασή τους στην Ελλάδα», αναφερόμενος στα τεκμήρια ως «ενδεείς», «δυσμεταχειριστοί», «αποκατασταθέντες», «ομογενείς». Το πρώτο σημαντικό προσφυγικό κύμα την Κρήτη προς τις Κυκλάδες και την Πελοπόννησο έλαβε χώρα την άνοιξη του 1824, αποτέλεσμα της κάμψης της επανάστα-

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

(Κίσαμος) και έπεισε τους Τούρκους να παραδώσουν το φρούριο και να μεταφερθούν μέσω της θάλασσας στα Χανιά (25 Μαΐου 1823). Το φρούριο του Καστελλίου ήταν το πρώτο που κατέλαβαν οι Έλληνες στην Κρήτη. Επιπλέον, αυτή η επιτυχία έκανε ευκολότερη και ταχύτερη την επικοινωνία μεταξύ της Κρήτης και της κυρίως Ελλάδας, καθώς αυτή γινόταν μέσω του κόλπου της Κισσάμου στη βόρεια Κρήτη αντί του Λουτρού Σφακίων στη νότια.

Πέντε μέρες μετά, στις 30 Μαΐου 1823, το ελληνικό στράτευμα (5000 άνδρες) εξεστράτευσε στην επαρχία Σελίνου και άρχισε να πολιορκεί το φρούριο της Κανδάνου. Οι Σελινίτες Τούρκοι, που ήταν οι πιο αξιόμαχοι της Κρήτης, πείσθηκαν από τον Τομπάζη να εγκαταλείψουν την Κανδάνο και να καταφύγουν στα Χανιά.

Τον Ιούνιο του 1823 έφθασε στην Κρήτη ο αιγυπτιακός στόλος υπό την αρχηγία του Ισμαήλ Γιβραλτάρ και αποβίβασε στο νησί τακτικό αιγυπτιακό στράτευμα 5000 ανδρών, 300 πυροβολητές αλλά και Γάλλους αξιωματικούς που υπηρετούσαν ως μισθοφόροι στον αιγυπτιακό στρατό. Νέος αρχηγός των αιγυπτιακών δυνάμεων ήταν ο Χουσεΐν Μπέης, γαμπρός του Μεχμέτ Αλή, στη θέση του Χασάν Πασά που είχε σκοτωθεί πέφτοντας από το άλογο του. Έτσι, το καλοκαίρι του 1823, οι δυνάμεις των Τουρκοαιγυπτίων στην Κρήτη έφθασαν περίπου τις 25.000 άνδρες.

Στις 26 Ιουνίου 1823 ψηφίστηκε σε συνέλευση στην Αρκούδαινα του Αποκορώνου ο διοικητικός «διοργανισμός» της Κρήτης σε μία προσπάθεια να οργανωθεί καλύτερα ο αγώνας και να αντιμετωπιστούν οι εσωτερικές αντιθέσεις και οι φιλονικίες. Όμως, παρά την απόφαση στην Αρκούδαινα, αυτό δεν κατορθώθηκε.

Στις 20 Αυγούστου 1823 ελληνικό στράτευμα 3.000 ανδρών συγκρούστηκε με τουρ-

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

κικό 10.000 ανδρών στις Αμουργέλλες (νότια του Ηρακλείου). Η μάχη έληξε με ήττα των Ελλήνων που είχαν σημαντικές απώλειες (300 νεκροί). Τον Οκτώβριο του 1823 ο Χουσεΐν μπέης εξεστράτευσε στον Μυλοπόταμο. Στο σπήλαιο Γεροντόσπηλιο του Μελιδονίου (ανατολικά του Ρεθύμνου) κλεισθήκαν περισσότεροι από 400 Μελιδονίτες, μεταξύ των οποίων 30 ένοπλοι και πολλά γυναικόπαιδα, πολιορκούμενοι από τους εχθρούς.

Στις 11 Δεκεμβρίου 1823 οι Έλληνες απέτυχαν να καταλάβουν το φρούριο της Γραμβούσας. Στα τέλη του Δεκέμβρη η κατάσταση ήταν κρίσιμη και μόνο με ενίσχυση από την κεντρική Ελληνική Κυβέρνηση μπορούσε η επανάσταση να συνεχιστεί. Αν και οι Έλληνες αντιμετώπιζαν τις υπέρτερες δυνάμεις των εχθρών, Τούρκων, Αιγυπτίων, Αλβανών αλλά και Γάλλων μισθοφόρων, ο αγώνας συνεχίστηκε για αρκετούς ακόμη μήνες.

Τέταρτο έτος της Επανάστασης (1824)

Ενώ ο Τομπάζης απέτυχε τόσο να ενώσει τους οπλαρχηγούς σε κοινή δράση κατά του εχθρού όσο και να εξασφαλίσει ενισχύσεις από την Ελλάδα, ο Χουσεΐν Μπέης με ισχυρές δυνάμεις συνέχισε την καταστολή της επανάστασης.

Τον Ιανουάριο του 1824 εξολοθρεύθηκαν οι έγκλειστοι στη σπηλιά του Μελιδονίου. Αν και αμύνθηκαν για τρεις μήνες αποκρούοντας όλες τις επιθέσεις των πολιορκητών, τελικά υπέκυψαν.

Οι Τούρκοι άνοιξαν μια οπή στην οροφή του σπηλαίου και έριξαν εύφλεκτες ύλες στο εσωτερικό του. Ακόμα, άναψαν και φωτιά στην είσοδο του σπηλαίου, με αποτέλεσμα οι πολιορκημένοι να πεθάνουν από ασφυξία (24 Ιανουαρίου 1824).

Στην συνέχεια ο Χουσεΐν Μπέης εξεστράτευσε κατά της Μεσσαράς και μετά εισέβαλε στο Ρέθυμνο.

Τον Φεβρουάριο του 1824 ο Χουσεΐν Μπέης εξεστράτευσε στον Αποκόρωνα και στρατοπέδευσε στην Επισκοπή. Στη συνέχεια εισέβαλε στην επαρχία και την λεηλάτησε. Τότε ο Τομπάζης απήλυσε έκκληση στην

ελληνική κυβέρνηση να αποστείλει δεκαπέντε πλοία για ενίσχυση του αγώνα (2 Μαρτίου 1824). Η κυβέρνηση μετέφερε το αίτημα στην Ύδρα και τις Σπέτσες, αλλά η ανταπόκριση σ' αυτό δεν ήταν έγκαιρη.

Η έκκληση του Τομπάζη

Κύριε, η ταλαιπώρος Κρήτη πνέει τα λείψια. Ολίγη στρατιωτική βοήθεια και η εκπλευσις των πλοίων θέλει ελευθερώσει αυτήν από του να αφανισθή... Κύριε, αν χάση το Έθνος την ωραίαν Κρήτην, χάνει τον δεξιόν οφθαλμόν του και η ανεξαρτησία δεν θέλει είναι σημαντική...

Στα μέσα Μαρτίου 1824 ο Χουσεΐν κινήθηκε προς τα Σφακιά, που αποτελούσαν το κέντρο της επανάστασης. Χωρίς ιδιαίτερη αντίσταση έφτασε στο λιμάνι του Λουτρού, όπου οι Έλληνες ανατίναξαν τις αποθήκες πολεμοφοδίων και τροφίμων, για να μην πέσουν στα χέρια του εχθρού. Η ενέργεια αυτή σταμάτησε για λίγο την προέλαση των Τούρκων και έτσι πολλοί Κρητικοί σώθηκαν είτε φεύγοντας με πλοία στην Γαύδο είτε βρίσκοντας καταφύγιο στα βουνά των Σφακίων. Η πτώση των Σφακίων έκαμψε το ηθικό των κατοίκων πολλών περιοχών που δήλωσαν υποταγή, όπως η Κυδωνία (Χανιά). Με την βοήθεια και την μεσολάβηση του ελληνικής καταγωγής προξένου της Αυστρίας στο Ηράκλειο Δερκουλέ, ο Χουσεΐν ζήτησε από τους Κρητικούς να υποταχθούν, προκειμένου να σώσουν τη ζωή και την περιουσία τους. Όμως, χωρίς να περιμένει, εισέβαλε στις επαρχίες Κισσάμου και Σελίνου και τις υπέταξε. Η επιδρομή του συνοδεύτηκε από θηριωδίες κατά των κατοίκων και λεηλασίες, ενώ οι Έλληνες ανατίναξαν το φρούριο της Κισσάμου.

Τότε έφθασαν τα 15 πλοία της Ύδρας για να βοηθήσουν στον αγώνα, αλλά ήταν πλέον αργά. Τελικά, χρησιμοποιήθηκαν για την διάσωση του άμαχου πληθυσμού, έφυγαν όμως με αυτά και ένοπλοι που μεταφέρθηκαν στα νησιά του Αιγαίου και την Πελοπόννησο (Μονεμβασία). Πολλοί από τους Κρητικούς

Γράφει η

PENA KANITAKH-ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Διπλ. Πολ. Μηχανικός, MSc, DIC

που αποχώρησαν πέθαναν εξαιτίας των κακουχιών (πείνα, αρρώστιες). Συνολικά, τους πρώτους μήνες του 1824 έφυγαν από την Κρήτη περίπου 60.000 κάτοικοι.

Στις 12 Απριλίου 1824 ο διοικητής της Κρήτης Εμμανουήλ Τομπάζης αναχώρησε από το νησί, υποσχόμενος βοήθεια όταν επιστρέψει στην Ελλάδα. Τον Μάιο του 1824 η Κρήτη ελέγχεται από τους Τουρκοαιγυπτίους. Η επανάσταση βάλτωσε και μετατράπηκε σε κλεφτοπόλεμο από τους «Καλησπέρηδες», και «Χαϊνήδες» αντάρτες που χτυπούσαν ξαφνικά και εξαφανίζονταν.

Η επανάσταση τα έτη 1825-1828

Η επανάσταση στην Μεγαλόνησο συντηρήθηκε από μεμονωμένες επιθέσεις ανταρτών σε χωριά και φρούρια των Τούρκων. Εκείνη την περίοδο κατέφθασαν στο νησί Κρητικοί, που είχαν καταφύγει στην Πελοπόννησο και τα νησιά και επέστρεψαν με στόχο την ουσιαστική επανάρρηση της Κρητικής επανάστασης. Έτσι, καταλαμβάνεται το φρούριο της Γραμβούσας στα δυτικά του νησιού από τους επαναστάτες, με αρχηγούς τους Δημήτριο Καλλέργη και Εμμανουήλ Αντωνιάδη, στις 9 Αυγούστου του 1825. Το φρούριο χρησιμοποιήθηκε ως ορμητήριο νέων επιχειρήσεων.

Οι επαναστάτες που το κατοίκησαν, έκτισαν έναν οικισμό καθώς και την Παναγία την Κλεφτρίνα, ίδρυσαν σχολείο, δημιούργησαν το «Κρητικό Συμβούλιο» μια διοικητική επιτροπή και αγόρασαν την γολέτα του Τομπάζη «Περικλής» για την μεταφορά εφοδίων και τροφίμων στο φρούριο. Μάλιστα, κατέφωγαν στην πειρατεία για την εξασφάλιση των απαραίτητων πολεμοφοδίων και τροφίμων.

Η φήμη ότι στο υπό ίδρυση ελληνικό κράτος θα περιλαμβάνονταν οι επαναστατημένες περιοχές αναζωογόνησε τον αγώνα. Στις

(Συνέχεια στη σελ. 5)

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΥΡΗΜΑ

Η άψυχη γη με το ψυχорράγημα του 1855, αρχίζει να μας φανερώνει το βαθύ μυστικό της, που τόσα χρόνια κλειούσε πολύ ιστορικά στους κόλπους της.

Δεκέμβρης, μήνας της σποράς. Μαζί με τα πρώτα φύτρω του σταριού ξεφύτρωσε και κάτι άλλο πειο πολύτιμο για τον τόπο: Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΔΡΗΡΟΥ.

Δυο φιλόπονοι γεωργοί, γέννημα και θρέμμα της όμορφης Νεάπολης, ο Μαραγκάκης και ο Παντερμαράκης καλλιεργούν πάνω στη δυτική κορυφή 13 του λόφου, τα χωράφια τους. Για μια στιγμή τα βόδια τους σταματούν άθελά τους το ζόργωμα, γιατί το υνί του αρότρου μπέρδεψε σε κάτι πολύ βαθύ, σε κάτι ασήκωτο μέσα στο χώμα. ¹³

Η περιέργεια και η φιλοπονία δεν τους αφήνει. Πρέπει να ξεκαθαρίσουν τι είναι αυτό που στάθηκε εμπόδιο στη δουλειά τους ¹⁴.

Σε λίγο με την αγροτική σκαπάνη ξεθάπτεται μια ολόκληρη τετράπλευρη πέτρα γεμάτη από παλιά γράμματα που μόλις διαβάζονταν. Οι απλοϊκοί χωρικοί μας δεν δίδουν και τόση σημασία στην πέτρα. Δεν δίδουν, γιατί εκείνη τη στιγμή δεν τους ένοιωζε τίποτε άλλο παρά η σπορά και η καλλιέργεια.

Η πέτρα κυλίσθηκε με κόπο απ' τα στιβαρά χέρια τους ως την άκρη, γιατί ήτανε εμπόδιο στην ευχάριστη δουλειά τους και ξεχάστηκε για κάμποσο καιρό, ριγμένη πάνω σ' ένα μικρό μώλο. Το πράγμα όμως κοινολογήθηκε στα γύρω χωριά. Τόμαθε και κάποιος λόγιος γιατρός απ' τις Βρύσες, Βελονάκης...».

Στη συνέχεια ο Μαυροειδής διεκτραγωδεί τις περιπέτειες και τα μαρτύρια των δύο γεωργών που τους υπερέωσαν οι Τουρκεκές αρχές να μεταφέρουν αυτή τη βαριά πέτρα (350 κιλών) στο Ηράκλειο και απ' εκεί

Η ΦΟΥΡΝΗ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Από το βιβλίο «Η Ιστορία της Φουρνής» του Νικολάου Μιχ. Ζερβογιάννη
ΦΟΥΡΝΗ - ΜΕΡΑΜΠΕΛΛΟΥ ΚΡΗΤΗΣ 1993

(Συνέχεια από το φύλλο 112)

την φυγάδευσαν στην Κωνσταντινούπολη, όπου βρίσκεται μέχρι σήμερα (Μουσείο Κων/λεως, Επιγραφικό Μουσείο) ¹⁵.

Στη συνέχεια ο Μαυροειδής παραθέτει το κείμενο της επιγραφής με μικρά γράμματα, όπως έκανε αργότερα και η Guarducci, αλλά αυτός εξήγη «για τεχνικούς λόγους».

Είναι λοιπόν ο όρκος των αγελάων της Δρήρου ¹⁶, το δε αντικείμενο του είναι επισημοποίηση του άσπονδου μίσους της πόλεως των εναντίον των Λυττών (Λύττος) και σταθερής φιλίας προς τους Κνωσούς (Κνωσός).

Όπως ανέφερα πιο πάνω, το κείμενο είναι γραμμένο στις τέσσερις πλευρές της στήλης και στο μεν πρώτο μέρος (πρώτη πλευρά) γίνεται επίκληση στους θεούς, αφού προτάσσεται η φυλή επί της εποχής της οποίας προήρχοντο απ' αυτήν οι άρχοντες (Αιθαλείς) και τα ονόματά των.

Στο δεύτερο μέρος (δεύτερα πλευρά) συνεχίζεται η εξαγγελία του τρόπου που θα εφαρμόζονται η αιώνια έχθρα προς τους μεν και η αντίστοιχη φιλία προς τους δε, εξ άλλου ομιλούν για τυχόν επιορκία και να υποστούν τις συνέπειες.

Στο τρίτο μέρος (τρίτη πλευρά) μιλεί για ποινές αν εις το μέλλον δεν εξορκίζονται αγέλας, ορίζεται μάλιστα και το τίμημα (πεντακόσιους στατήρας) κ.λπ.

Στην τέταρτη πλευρά, αναφέρεται η

συμμετοχή και των γειτόνων Μιλατίων (Μίλητος) και η υποχρέωση να φυτεύει κάθε Δρήριος από μια ελιά (ελιά) και να την παρουσιάζει θρεμμένη.

Εκτός από τις ανασκαφές της Γαλλικής Σχολής Αθηνών, είχαν προηγηθεί παρόμοιες του Στεφ. Ξανθουδίδου, το 1917, Διευθυντού τότε του Μουσείου Ηρακλείου, οι οποίες έφεραν στο φως αρκετά ευρήματα, όπως το περίφημο «Γοργόνιο» (αρχαϊκή εποχής, 6ος αιώνας π.Χ.), τον Γεωμετρικό Ναό (7ο με 8ο αι. π.Χ.), και ακόμη διάφορα αφιερώματα, όπλα πολεμιστών κ.λπ. (σχετική μελέτη έχει δημοσιεύσει ο ίδιος στο τότε εκδιδόμενο Αρχαιολογικό Δελτίο, σελ. 23 - 30, εικ. 9, 10, 11, 12, 13, 14 και 15). Ανασκαφές ενήργησε και ο Σπ. Μαρινάτος το 1935.

Τα αποτελέσματα των ανασκαφών της Γαλλικής Σχολής ήταν επίσης πολύ ικανοποιητικά: Βυζαντινό νεκροταφείο, η αγορά, αγαλμάτια χάλκινα, ένα άγαλμα του Ικάρου με περρά, άλλου Ικάρου χωρίς περρά, σφυρήλατα χάλκινα αγαλμάτια κ.λπ.

Αυτά τα λίγα εθεώρησα σκόπιμο να αναφέρω εδώ για την ιστορία των αρχαίων αυτών προγόνων μας και της πόλεως των, με τη σκέψη ότι ελπίζω, και ελπίζομε όλοι οι Φουρνιώτες, να ξεθαφθούν κάποτε από τα έγκατα της γης μας στοιχεία που θα ρίξουν περισσότερο φως στον πολιτισμό της αρχαίας Φουρνής!

¹³. Διευκρινίζω ότι η σημερινή Νεάπολη λεγόταν τότε «Καινούργιο Χωριό» και ήταν πράγματι από τα δυτικά, από δε τα ανατολικά της Δρήρου πλησιέστερα η Φουρνή.

¹⁴. Και μια άλλη διευκρίνιση θέλω να κάμω εδώ, γιατί ίσως να απορήσει κανείς πως θάφτηκε μια ολόκληρη πόλις - κράτος τόσο βαθειά, ώστε να μη βρισκείται ούτε ίχνος της; και η εξήγηση είναι ότι, όπως έδειξαν οι επανειλημμένες ανασκαφές, δεν ήτανε στην κορυφή του λόφου, αλλά πολύ χαμηλότερα σε μεγάλη έκταση, που λεγότανε και εξακολουθεί να λέγεται «Χώρες».

¹⁵. Τη φωτογραφία την οφείλομε στο μακαρίτη Μιχαήλ Πολυχρονάκη.

¹⁶. Αγελάοι ή Αγελαίοι ήταν νεαρά παιδιά (έφηβοι) και ελέγοντο έτσι επειδή αποτελούσαν την Αγέλη, μέσα εις την οποίαν ζούσαν και ησκούντο και έτρωγαν σε κοινά συσσίτια με δαπάνη της πολιτείας. Όταν διελύετο η αγέλη κατετάσσοντο στα ανδρεία, όπου πλέον εξεπαιδεύοντο και στρατιωτικώς, ήσαν δηλαδή άνδρες πια, παρέμεναν δε στα «ανδρεία» και παντρεμένοι.

Και κάτι άλλο θέλω να προσθέσω με την ευκαιρία, το μίσος και οι εριδες και οι πόλεμοι ανάμεσα στις πολιτείες της αρχαίας Κρήτης, όπως και της Ελλάδος, που είχαν σαν αποτέλεσμα να προκαλέσουν την επέμβαση των Ρωμαίων, ως γνωστόν. Η στήλη φέρει αριθμό του Μουσείου, δηλ. καταλόγου 691. Στο βιβλίο του Μουσείου αναγράφονται στα τουρκικά τα εξής: «Προέλευσις Ηράκλειο Κρήτης. Ανευρέθη κατά το έτος 1854. Στήλη ορθογώνιος με Ελληνικής επιγραφής επί των τεσσάρων όψεων. Όρκος των εφήβων της Δρήρου. Παρατηρήσεις σημειώνονται εις το βιβλίο του Γερμανού αρχαιολόγου Ν. Ράναξ, σελ. 84. Βλ. και βιβλίο του Γάλλου αρχαιολόγου Van Effanterre, «Etudes Crétoises VIII Mirabelle ...» της Γαλλικής Σχολής Αθηνών, κ.α.

(Συνέχεια από τη σελ. 4)

αρχές του 1828 έφθασε από την Ελλάδα στην Κρήτη ο Χατζημιχάλης Νταλιάνης με ένα μικρό σώμα πεζών και ιππέων. Το Μάρτιο του 1828 μαζί με τον Ιωάννη Χάλη κατέλαβαν το φρούριο Φραγκοκάστελλο στα Σφακιά με σκοπό να κινητοποιήσουν τις γειτονικές περιοχές. Στις 17 Μαΐου ο Μουσταφά επικεφαλής στρατού 8.000 ανδρών φτάνει στο Φραγκοκάστελλο. Τις πρώτες ώρες η μάχη ήταν αμφίροπη παρόλη την αριθμητική

Ο Χατζημιχάλης Νταλιάνης.

υπεροχή των οθωμανικών δυνάμεων. Τελικά ύστερα από λυσσαλέο και άνισο αγώνα οι αμυνόμενοι πραγματοποίησαν έξοδο από το κάστρο. Σχεδόν όλοι οι υπερασπιστές του Φραγκοκάστελλου βρήκαν τον θάνατο, μαζί με τον Χατζημιχάλη Νταλιάνη και τον υπασπιστή του Κυριακούλη Αργυροκαστρίτη. Ως απόρροια της Μάχης αυτής έχουν καταγραφεί στην τοπική κρητική παράδοση δοξασίες γύρω από την Μάχη του Φραγκοκάστελλου: οι Δροσουλίτες. Οι Σφακιανοί που παρακολουθούσαν το Μουσταφά κατά την επιστροφή του μέσω των Σφακιών προς τα Χανιά, τον χτύπησαν και έχασε πάνω από χίλιους άνδρες. Η καταστροφή του θα ήταν ολοκληρωτική αν δεν τρέπονταν σε φυγή αφήνοντας όπλα και εφόδια. Οι πεινασμένοι αγωνιστές βλέποντάς τα στράφηκαν στην λαφυραγία.

Στις 29 Φεβρουαρίου 1828 στο μοναστήρι της Οδηγήτριας στη Μεσσαρά ο θρυλικός Ξωπατέρας περικυκλωμένος από 3000 Τούρκους βρίσκει μαρτυρικό θάνατο μετά από τρεις ημέρες αντίστασης.

Η επανάσταση τα έτη 1828-1830

Οι κινήσεις της ευρωπαϊκής διπλωματίας,

Η ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821 ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

οι οποίες σχετίζονται με την Επανάσταση στην Ελλάδα και την οργάνωση ανεξάρτητου ελληνικού κράτους, ήταν φυσικό να επηρεάσουν και την επανάσταση στην Κρήτη.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας έφτασε στην Ελλάδα στις αρχές του 1828 και επιδόθηκε αμέσως στην οργάνωση κράτους. Προσπαθώντας να καταστήσει ασφαλές το θαλάσσιο εμπόριο, σύμφωνα και με σχετική αξίωση των Δυνάμεων και ιδίως της Αγγλίας, αποφάσισε να πατάξει τη ληστεία και την πειρατεία στις ελληνικές θάλασσες. Στη Γραμπούσα έστειλε τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο, με τη συνοδεία αγγλικού και γαλλικού στόλου. Τα πλοία των επαναστατών καταστράφηκαν και το φρούριο της Γραμπούσας παραδόθηκε στους Άγγλους, οι οποίοι ανέλαβαν και το έργο της επιτήρησης των θαλασσών για την ασφάλεια της ναυσιπλοΐας. Οι επαναστάτες της Γραμπούσας διαλύθηκαν και κατέφυγαν στα βουνά.

Παρά τις αποτυχίες αυτές και τις δυσμενείς συνθήκες που διαμορφώθηκαν, οι Κρήτες εξακολούθησαν να κρατούν ζωντανή την επανάσταση σε ολόκληρη την Κρήτη. Απροσδόκητη εξέλιξη, που δημιούργησε κλίμα έντονης ανησυχίας στο νησί, ήταν η απόφαση του Καποδίστρια να αποστείλει στην Κρήτη ως αντιπρόσωπό του τον βαρόνο Ρέινεκ, με συστάσεις για κατάπαυση των εχθροπραξιών. Οι Κρήτες αρνήθηκαν να υπακούσουν στις συστάσεις του Κυβερνήτη. Το καλοκαίρι του 1828 ολόκληρη σχεδόν η Κρήτη βρισκόταν υπό τον έλεγχο των επαναστατών. Οι Τούρκοι είχαν περιοριστεί στα μεγάλα φρούρια Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου, όπου προστατεύονταν από τον τακτικό τουρκικό στρατό.

Τα γεγονότα αυτά είχαν απήχηση στους λαούς της Ευρώπης, όπου παρατηρήθηκαν κάποιες εκδηλώσεις συμπάθειας υπέρ του αγωνιζόμενου κρητικού λαού. Αγγλικός και γαλλικός στόλος απέκλεισε τα κρητικά παράλια, για να εμποδίσει αποβάσεις τουρκοαιγυπτιακών δυνάμεων στο νησί, ενώ και ο Καποδίστριας, μεταβάλλοντας την πολιτική του απέναντι στους Κρήτες, έστειλε στο νησί τον Τομπάζη (Νοέμβριος 1828), με την εντολή να καταλάβει τη Σητεία, τη μόνη περιοχή της Κρήτης που παρέμενε ακόμη εξολοκλήρου στην απόλυτη κατοχή των Τούρκων. Μια μεγάλη επιχείρηση που οργανώθηκε για την απελευθέρωσή της απέτυχε και η Σητεία υπέστη σκληρά αντίποινα από τους Τούρκους (Δεκέμβριος 1828).

Από διπλωματική άποψη το Κρητικό Ζήτημα βρισκόταν την εποχή αυτή σε κατάσταση ρευστότητας, καθώς δεν υπήρχε απόφαση οριστική στα πλαίσια του όλου ελληνικού προβλήματος, και οι πληροφορίες που έφταναν στον Καποδίστρια δεν ήταν σαφείς. Αυτό ερμηνεύει και την ασταθή πολιτική του σχετι-

κά με το Κρητικό ζήτημα. Πιεζόμενος από την Αγγλία ανακάλεσε τον αντιπρόσωπό του Ρέινεκ από την Κρήτη και στη θέση του τοποθέτησε τον Άγγλο Χαν, ο οποίος παρέμεινε στη Γραμπούσα ως τον Οκτώβριο του 1829, οπότε αντικαταστάθηκε και αυτός από τον επιφανή Κρητικό Νικόλαο Ρενιέρη. Οι προοπτικές φαίνονταν τώρα περισσότερο από ποτέ ευοίωνες, καθώς ολόκληρη σχεδόν η Κρήτη βρισκόταν υπό τον πλήρη έλεγχο των επαναστατών, εκτός από τα τρία μεγάλα φρούρια (Χανιά, Ρέθυμνο, Ηράκλειο), στα οποία είχαν καταφύγει οι Τούρκοι.

Οι ελπίδες, που τις συντηρούσαν οι διπλωμάτες της εποχής και τις συμμεριζόταν ο Καποδίστριας, ότι με τις διεθνείς συμβάσεις που θα καθόριζαν την υπόσταση του ελληνικού κράτους θα δικαιώνονταν όλες οι επαναστατημένες ελληνικές περιοχές και βεβαίως και η Κρήτη, διαψεύστηκαν. Με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου (22/01/1830) οι τότε Μεγάλες Δυνάμεις, Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία συνομολόγησαν στην οριστική ίδρυση του ελληνικού κράτους, εξαιρώντας τελεσίδικα την Κρήτη παρά τις προηγούμενες επαγγελίες τους και την άφρσην έξω από τα όρια του νεοπαγούς ελληνικού κράτους, στην απόλυτη δικαιοδοσία του σουλτάνου, ο οποίος την πούλησε στον αντιβασιλέα της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή, ως αντάλλαγμα για τις υπηρεσίες που προσέφερε στο σουλτάνο στη διάρκεια της Επανάστασης, τόσο στην Κρήτη όσο και στο Μωριά.

Τη λύση αυτή την επέβαλε η αγγλική διπλωματία, που επιχειρούσε να πείσει την ευρωπαϊκή κοινή γνώμη ότι «η προσάρτηση της Κρήτης εις τον Ελληνικόν κορμόν δεν είναι ουσιωδώς συντελεστική εις την ευημερίαν και ανεξαρτησίαν του νέου κράτους». Η ενέργεια αυτή της αγγλικής διπλωματίας γέμισε πικρία και απογοήτευση τους Κρήτες.

Η πικρία των Κρητών στράφηκε τότε και εναντίον του Καποδίστρια. Σε έκτακτη συνεδρία του Κρητικού Συμβουλίου στις 22 Απριλίου 1830 συντάχθηκε δραματική προκήρυξη προς τους Έλληνες, η οποία αποτελεί ουσιαστικά και την πρώτη διακήρυξη της νέας ιστορικής πορείας, που ονομάστηκε και επίσημα «Κρητικόν Ζήτημα» (Question Crétoise) και απασχόλησε για έναν περίπου αιώνα την ευρωπαϊκή διπλωματία, ως νέα ακανθώδης πτυχή του Ανατολικού Ζητήματος. Τα θεμελιώδη αιτήματα της εθνικής ελευθερίας και της ένωσης με την Ελλάδα αποτέλεσαν πλέον τους σταθερούς δείκτες πορείας των κρητικών αγώνων.

Πλοία των Μεγάλων Δυνάμεων απέκλεισαν τα κρητικά παράλια, για να επιβάλουν την ειρήνη στο νησί, ενώ το «Κρητικόν Συμβούλιον» δεν σταμάτησε τις εκκλήσεις και τα διαβήματα προς τους ηγεμόνες της Ευρώπης, διεκτραγωδώντας και την εσωτερική

Γράφει η

PENA KANITAKH-ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ

Διπλ. Πολ. Μηχανικός, MSc, DIC

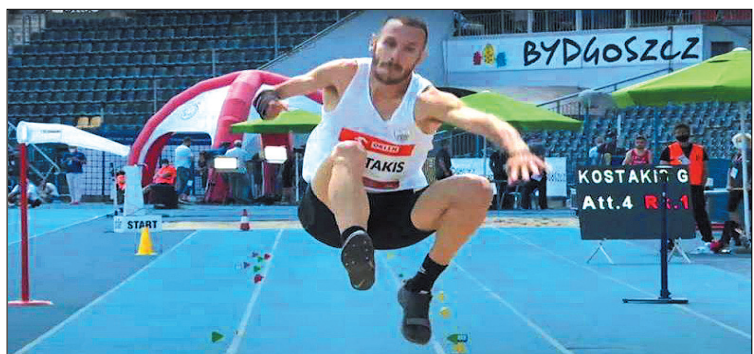
Απόσπασμα από την προκήρυξη του Κρητικού Συμβουλίου.

«Η Κρήτη ήτο και είναι μέρος αδιάσπαστον της Ελλάδος αυτής, ως συναγωνισθείσα και συναγωνιζομένη με τα λοιπά επαναστατημένα μέρη από την αρχήν, ώστε δεν ημπορεί τις να εννοήσῃ πώς εις διαφόρους πράξεις πληρεξουσίων των σεβαστών τούτων μοναρχών η Κρήτη παρεσιωπήθη διόλου, ενώ ακόμη μάλιστα έχει τον εξολοθρευτικόν πόλεμον εις τους κόλπους της και οι Τούρκοι είναι περιορισμένοι εις μόνα τα φρούριά των από τους Έλληνας... Ημείς δεν ευρίσκομεν αλλού την σωτηρίαν μας παρά εις τα όπλα μας και εις αυτόν τον έντιμον θάνατον...».

κατάσταση της Κρήτης. Απόπειρα των Κρητών να ανακαταλάβουν το φρούριο της Γραμπούσας και να αναζωπυρώσουν την επανάσταση απέτυχε. Στις 23 Νοεμβρίου συνεδρίασε για τελευταία φορά το «Κρητικόν Συμβούλιον» στους Μαργαρίτες Μυλοποτάμου. Συνέταξε μια τελευταία διαμαρτυρία προς τον Κυβερνήτη της Ελλάδας και προς τους Ναυάρχους των Ευρωπαϊκών Δυνάμεων, στην οποία κατήγγελλε τη γενική συνωμοσία εις βάρος της Κρήτης: «Όλοι συμφώνως, Τούρκοι, Χριστιανών Ηγεμόνων Υπουργοί και η Ελληνική Κυβέρνησις συνώμοσαν εναντίον των Χριστιανών της Κρήτης σήμερα, θέλοντες ίσως να τους δώσουν αντίλητρον θύμα της ελευθερίας των λοιπών αδελφών των...». Συντάχθηκε επίσης ψήφισμα για την οργάνωση μόνιμης Επιτροπής, η οποία θα παρακολουθούσε στο εξής την εξέλιξη του Κρητικού ζητήματος και θα εξασφάλιζε τη συνοχή και τη συνεργασία των χιλιάδων Κρητών, που είχαν εγκατασταθεί ως πρόσφυγες στην ελεύθερη Ελλάδα.

Πηγές από το διαδίκτυο και συγκεκριμένα από τους ιστότοπους :

- Βικιπαίδεια https://el.wikipedia.org/wiki/Ελληνική_Επανάσταση_του_1821_στην_Κρήτη.
- [http://ebooks.edu.gr/O_AΓΩΝΑΣ_ΤΗΣ_ΕΘΝΟΓΕΡΣΙΑΣ_ΣΤΗΝ_ΚΡΗΤΗ_\(1821-1830\)](http://ebooks.edu.gr/O_AΓΩΝΑΣ_ΤΗΣ_ΕΘΝΟΓΕΡΣΙΑΣ_ΣΤΗΝ_ΚΡΗΤΗ_(1821-1830)).
- https://www.goodnet.gr/Η_επανάσταση_του_1821_και_η_Κρήτη_του_Νίκου_Δερεδάκη.
- https://www.ekriti.gr/Η_λησημονημένη_Επανάσταση_του_1821_στην_Κρήτη.
- https://fonimaleviziou.gr/Η_Κρήτη_στην_Επανάσταση_του_1821_της_Κορίνας_Καφετζοπούλου.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΦΟΥΡΝΙΩΤΩΝ**Στην κορυφή της Ευρώπης ξανά ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΩΣΤΑΚΗΣ**

Με σπουδαία εμφάνιση και μια ακόμη μεγάλη επιτυχία επέστρεψε ξανά στις διεθνείς διοργανώσεις ο **Γιώργος Κωστάκης**, ο οποίος στο στάδιο «Ζντζίσλαβ Κρζίσκοβιακ» στο Μπιντκότς της Πολωνίας, εκεί όπου διεξήχθη το Ευρωπαϊκό πρωτάθλημα στίβου της IPC, κατάφερε να προσθέσει ένα ακόμη χρυσό μετάλλιο στην πλούσια συλλογή του.

Ο 33χρονος άλτης του Σπάρτακου από τη Φουρνή, ήταν ο νικητής στο αγώνισμα του μήκους και την κατηγορία T47, σημειώνοντας επίδοση 6.45μ. η οποία τον έφερε και πάλι στην κορυφή της Ευρώπης.

Θερμά συγχαρητήρια στο Γιώργο, τιμά και προβάλλει το χωριό μας διεθνώς! Του ευχόμαστε να είναι πάντα πρώτος!

Ύψεις της Επανάστασης του 1821 στην Κρήτη

(Συνέχεια από τη σελ. 3)

σης από τον οθωμανικό και αιγυπτιακό στρατό. Σε ορισμένα νησιά των Κυκλάδων η συγκέντρωση μεγάλου αριθμού Κρητών, και μάλιστα ένοπλων, δημιούργησε προβλήματα, προκαλώντας συχνά την αγανάκτηση και απογνώση των γηγενών κατοίκων. Από το καλοκαίρι του 1830, συνέπεια της υπογραφής του πρωτοκόλλου του Λονδίνου ξεκίνησε το δεύτερο μαζικό προσφυγικό ρεύμα από την Κρήτη προς τους ίδιους προορισμούς. Οι κάτοικοι πλέον σε αρκετά νησιά των Κυκλάδων υπήρξαν εχθρικοί προς τους Κρήτες και η κυβέρνηση του Καποδίστρια αναγκάστηκε να λάβει μέτρα που απαγόρευαν στους ένοπλους, ενίοτε και σε κάθε Κρητικό, να αποβιβάζεται ή να παραμένει επί μακρόν στα νησιά αυτά. Παρά την προσπάθεια αποκατάστασης – και μάλιστα προνομιακά έναντι άλλων προσφύγων, αρκετοί Κρητικοί παλιννόστησαν στις εστίες τους τη δεκαετία του 1830 μόνιμα ή προσωρινά, καθώς αρκετοί θέλησαν να μην οριστι-

κοποιήσουν την επιλογή τους αναμένοντας την πιο συμφέρουσα γι' αυτούς κατάσταση. Σε πολλούς, κυρίως τους οπλαρχηγούς, το ελληνικό κράτος, τόσο την περίοδο του Καποδίστρια όσο και του Όθωνα απένεμνε θέσεις και βαθμούς στη Φάλαγα και παραχώρησε εθνικά κτήματα σε περιοχές που είχαν εγκατασταθεί ή σε άλλες.

Ο τόμος κλείνει με την μελέτη του Παναγιώτη Κροκίδα, με τίτλο «Η μετάβαση από το "χάος" της Επανάστασης στην "τάξη" μιας νέας εξουσίας. Η Κρήτη υπό την κυριαρχία του Μεχμέτ Αλή της Αιγύπτου, 1830-1841». Από το 1830 έως τις αρχές του 1841 η Κρήτη βρέθηκε υπό την κυριαρχία του Μεχμέτ Αλή. Η νέα διοίκηση βασιζόμενη σε μια ρητορική ισότητα των θρησκειών επιχειρήσε να επουλώσει τις πληγές της επανάστασης, χωρίς να παραλείψει όμως να χρησιμοποιήσει την καταστολή, όταν παρίστατο ανάγκη. Αρκετοί πρόσφυγες και αιχμάλωτοι επέστρεψαν στο νησί και υιοθετήθηκε η πολιτική της επιστροφής

δημιυμένων κατά την επανάσταση περιουσιών. Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας της αιγυπτιακής διακυβέρνησης εφαρμόστηκαν ποικίλα εκσυγχρονιστικά μέτρα, για πρώτη φορά μετά από μία μεγάλη περίοδο στασιμότητας: βελτίωση των υποδομών (οδικό δίκτυο, λιμενικά έργα, υγειονομική οργάνωση με την ίδρυση λοιμοκαθαρητηρίων, ύδρευση των πόλεων κ.ά.), τόνωση της παραγωγής, φροντίδα για τη δημόσια υγεία. Προκρίθηκαν επίσης σύμφωνα με τον Κροκίδα νεωτερικοί θεσμοί, όπως ήταν η σύσταση των μικτών συμβουλίων ή η καθιέρωση της ελληνικής ως δεύτερης επίσημης γλώσσας, με αποτέλεσμα τη βελτίωση της θέσης του χριστιανικού στοιχείου. Η αιγυπτιακή διοίκηση, επισημαίνει ο Κροκίδας, ουσιαστικά παρέκαμπε τον ισλαμικό νόμο και διακρύωσε την ισότητα των θρησκειών, εισάγοντας ουσιαστικά έτσι ένα πρώιμο Τανζιμάτ σε επαρχιακό επίπεδο. Μια νέα εποχή, ο «μακρύς» 19ος αιώνας, ξεκινούσε γενικότερα, και για την ιστορία της Κρήτης».

ΒΟΑΚ. Για να δούμε!

Στις 29.05.2021 ο Πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης και η ηγεσία του υπουργείου Μεταφορών και Υποδομών παρουσίασαν τον σχεδιασμό για τη δημιουργία του νέου Βόρειου Οδικού Άξονα της Κρήτης (ΒΟΑΚ), καθώς και τα τεχνικά χαρακτηριστικά του. Το σχέδιο προβλέπει νέες χαράξεις, τούνελ-σήραγγες, γέφυρες και ανισόπεδους κόμβους.

Μεγάλη προοπτική καταβλήθηκε, ώστε μέρος της χρηματοδότησης του έργου να είναι από το Ταμείο Ανάκαμψης. Το κόστος του έργου θα ξεπεράσει τα 2 δισ. ευρώ. Ο ΒΟΑΚ θα είναι ο μεγαλύτερος αυτοκινητόδρομος που θα κατασκευασθεί στην Ευρώπη.

Το προφίλ του έργου

Ο ΒΟΑΚ θα ενώνει το νησί από τον Κίσαμο έως τη Σητεία. Τα πρώτα εργοτάξια εκτιμάται ότι θα αρχίσουν να εγκαθίστανται στα τέλη του 2022 και στις αρχές του 2026 εκτιμάται ότι θα έχουν ολοκληρωθεί τα έργα ανατολικά του Ηρακλείου.

Το συνολικό μήκος του ΒΟΑΚ είναι 294 χιλιόμετρα και διατρέχει 8 δήμους της περιφέρειας Κρήτης κατά μήκος της Βόρειας ανεπτυγμένης ακτής της νήσου και στους 4 νομούς. Συνδέει τις κύριες πύλες εισόδου/ εξόδου του νησιού, ενώ συγκεντρώνει το μεγαλύτερο μέρος του κυκλοφοριακού φόρτου. Γύρω από τον ΒΟΑΚ συγκεντρώνεται περίπου το 80% της τουριστικής δραστηριότητας, ενώ εξυπηρετεί το μεγαλύτερο τμήμα του πληθυσμού.

Ειδικότερα, για το τμήμα Χανιά - Ηράκλειο το έργο περιλαμβάνει: 2+2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση με Λωρίδα Εκτακτης Ανάγκης (ΛΕΑ) με συνολικό πλάτος 21,5 μέτρα και κεντρική νησίδα. 26 σήραγγες μονού κλάδου συνολικού μήκους 34 χιλιομέτρων, 11 χιλιόμετρα νέες γέφυρες, 23 εκ των οποίων υπερβαίνουν τα 100 μέτρα μήκος, 20 νέους ανισόπεδους κόμβους και αναβάθμιση των υπαρχόντων ανισόπεδων κόμβων στις παρακάμψεις Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου.

Ο νέος ΒΟΑΚ που θα συνδέει τη Δυτική με την Ανατολική Κρήτη, θα έχει σε όλο το μήκος του προστατευτικό διαχωριστικό ανά κατεύθυνση κυκλοφορίας, φωτισμό και με την ολοκλήρωση του θα αναβαθμίσει το επίπεδο ασφαλείας και μεταφορών στο νησί.

Για την πραγματοποίησή του θα χρησιμοποιηθούν όλα τα διαθέσιμα χρηματοδοτικά εργαλεία, ενώ ποσό 427 εκατομμυρίων ευρώ θα διατεθεί από το Ταμείο Ανάκαμψης. Η μελετητική ωριμότητα, η χάραξη του δρόμου, η κατάσταση Μελέτης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) και η εξασφαλισμένη χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης δημιουργεί την αισιοδοξία για το έργο. Το τμήμα Χανιά - Χερσόνησος, θα γίνει με σύμβαση παραχώρησης, για το τμήμα Χερσόνησος - Νεάπολη, η Β' φάση του διαγωνι-

σμού ξεκίνησε και έχει κατατεθεί η ΜΠΕ στο αρμόδιο Υπουργείο, ενώ το τμήμα Νεάπολη - Άγιος Νικόλαος θα γίνει με Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Παράλληλα έχουν ανατεθεί και οι μελέτες για το τμήμα Κίσαμος - Χανιά.

Σύμφωνα με το υπουργείο Υποδομών, η ολοκλήρωση του έργου θα αναβαθμίσει την οδική ασφάλεια με αισθητή μείωση των θανατηφόρων ατυχημάτων και των σοβαρών τραυματισμών αυξανοντας σημαντικά τον μέσο ρυθμό μείωσης οδικών ατυχημάτων σε περίπου 7% ετησίως, από περίπου 4% την τελευταία δεκαετία. Σκοπός είναι να μπει ένα τέλος στη θλιβερή πρωτιά των θανατηφόρων ατυχημάτων που σημειώνει το νησί.

Παράλληλα, αναμένεται να σημειωθεί σημαντική εξοικονόμηση χρόνου του ταξιδιού και σημαντική μείωση της χρονοαπόστασης των μετακινήσεων, ενώ θα συμβάλει στη μείωση του κόστους μεταφοράς των εμπορευμάτων και των προϊόντων στο συνολικό οδικό δίκτυο της Κρήτης. Όσον αφορά την τουριστική ανάπτυξη, ο ΒΟΑΚ θα συμβάλει στην ανοδική πορεία της ανάπτυξης της Κρήτης μέσω της αυξημένης κινητικότητας και δυνατοτήτων αξιοπιστίας προσπέλασης των τουριστικών και οικονομικών πόλεων.

Επιπλέον, θα ενισχύσει σημαντικά την απασχόληση με τη δημιουργία 90.000 έως 130.000 νέων θέσεων εργασίας σε όλο το φάσμα της οικονομίας κατά τη φάση της κατασκευής και μετά από την ολοκλήρωση του έργου και για χρονικό ορίζοντα έως 30 έτη. Ταυτόχρονα θα εξασφαλίσει μείωση της ατμοσφαιρικής ρύπανσης, κυρίως, των εκπνεόμενων αερίων ρύπων ανά όχημα λόγω καλύτερων συνθηκών κυκλοφορίας και σταθερότερων μέσων ταχυτήτων εξασφαλίζοντας παράλληλα ικανοποιητικά εκτιμώμενα επίπεδα θορύβου εκτός κατοικημένων περιοχών και ελάφρυνση και μείωση θορύβου στα αστικά κέντρα.

Αναλυτικά τα τεχνικά χαρακτηριστικά του έργου

Κίσαμος - Χανιά (Προαίρεση στη Σύμβαση Παραχώρησης)

– Μήκος αυτοκινητόδρομου: 37,5 χλμ.

– Η τυπική διατομή του αυτοκινητόδρομου έχει πλάτος οδοστρώματος 21,5 μέτρα

– 2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση με ΛΕΑ και κεντρική νησίδα

– Εκτιμώμενο κόστος 180 εκ. ευρώ

Χανιά - Ηράκλειο (Σύμβαση Παραχώρησης)

– Μήκος αυτοκινητόδρομου: 157,5 χλμ. και παράπλευρο/ κάθετου δικτύου περίπου 150 χλμ.

– Η τυπική διατομή του αυτοκινητόδρομου έχει πλάτος οδοστρώματος 21,5 μέτρα από 12,50 σήμερα

– 2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση με ΛΕΑ

– 26 σήραγγες μονού κλάδου συνολικού μήκους περί-

Γράφει ο ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΤΖΗΛΑΚΗΣ

Δρ χημικός μηχανικός
(e-mail dhadjidakis@yahoo.com)

που 34 χλμ.

– 10,8 χλμ. νέες γέφυρες, 23 εκ των οποίων υπερβαίνουν τα 100 μέτρα μήκος

– 20 νέοι ανισόπεδοι κόμβοι και αναβάθμιση των 18 υπαρχόντων ανισόπεδων κόμβων στις παρακάμψεις Χανίων, Ρεθύμνου και Ηρακλείου

– Εκτιμώμενο κόστος 1,32 δισ. ευρώ.

Χερσόνησος - Νεάπολη (ΣΔΙΤ)

– Μήκος αυτοκινητόδρομου: 22,44 χλμ. και παράπλευρο / κάθετου δικτύου 9,65 χλμ

– Η τυπική διατομή του αυτοκινητόδρομου έχει πλάτος οδοστρώματος 21,5 μέτρα.

– 2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση με ΛΕΑ

– 12 γέφυρες μονού κλάδου (1,7 χλμ.)

– 5 σήραγγες μονού κλάδου (συνολικού μήκους 6,75 χλμ.)

– 1 cut & cover διπλού κλάδου (215 μ.)

– 5 νέους ανισόπεδους κόμβους

– Στο ΣΔΙΤ θα ενταχθεί και η λειτουργία και συντήρηση των 14 χλμ. του τμήματος Νεάπολη - Αγ. Νικόλαος

– Κατατέθηκε η ΜΠΕ και ξεκίνησε η Β' Φάση του διαγωνισμού

– Εκτιμώμενο κόστος 290 εκ. ευρώ

Νεάπολη - Άγιος Νικόλαος

– Μήκος αυτοκινητόδρομου: 14,0 χλμ.

– Η τυπική διατομή του αυτοκινητόδρομου έχει πλάτος οδοστρώματος 21,5 μέτρα

– 2 λωρίδες κυκλοφορίας ανά κατεύθυνση με ΛΕΑ

– Μελετάται και προγραμματίζεται να δημοπρατηθεί ως Δημόσιο Έργο στις αρχές του 2022

– Εκτιμώμενο κόστος 145 εκ. ευρώ.

Άγιος Νικόλαος - Σητεία

– Θα ολοκληρωθούν οι μελέτες και θα αναζητηθεί χρηματοδότηση σε συνεργασία με την Περιφέρεια για τα τμήματα Καλό Χωριό - Γέφυρα Φρουζή και Παράκαμψη Παχειάς Άμμου

– Το έργο είναι περιβαλλοντικά αδειοδοτημένο και η δημοπράτηση μπορεί να γίνει αρχές 2022.

Σημ. Το κείμενο βασίστηκε στα σχετικά δημοσιεύματα των εφημερίδων "Ναυτεμπορική" (φύλλο της 29ης.05.2021) και "Καθημερινή" (φύλλο της 1ης.06.2021)

«Ανεστορούμαι και γράφω

Όντε δα σ' ανεστορηθώ

κι' όντε δα σε λογιάσω

μού 'ρχεται να κουζουλαθώ

και τα βουνά να πιάσω...»

(Συνέχεια από το προηγούμενο)

Στη διάρκεια της κατοχής στα βουνά της Φουρνής είχε εγκατασταθεί ο Άγγλος λοχαγός Τζων Χάουσμιν, ή "Πέτρος", όπως τον ξέραμε όλοι, ο οποίος διέθετε ασύρματο και συνεργαζόταν με τους Φουρνιώτες Γεώργιο Συμιακάκη, Μιχαήλ Ακράτο, Ιωάννη Γρηγ. Νικιάκη, Γιάννη Τσαγκαράκη, Ελευθέριο Βουκουκλάρη και πολλούς άλλους οι οποίοι είχαν αναλάβει και τη διατροφή του.

Ο προϊστάμενος του όμως ταγματάρχης Λη Φέρμορ (ο "Φιλεντέμ" που απήγαγε το Γερμανό στρατηγό Κράιπε) δεν είχε καμιά εκτίμηση, εμπιστοσύνη κι υπόληψη στον "Πέτρο", όπως μας εξήγησε, όταν το 1988 μας κάλεσε στο σπίτι του στο Καρδαμύλη Μεσσηνίας όπου ζει αδιαλείπτως από τον καιρό της κατοχής και δεν επέστρεψε πλέον στην πατρίδα του την Αγγλία.

Το 141 τάγμα των Ιταλών ξαναγύρισε αλλά μετά το καλοκαίρι του 1943, πριν την πτώση του Μουσολίνι, έφυγαν οριστικά και πήγαν στα Μάλια, σύνορα με τους Γερμανούς. Προφανώς τόσο οι Γερμανοί όσο και οι Ιταλοί βλέποντας ότι τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά γι' αυτούς ήθελαν να είναι κοντά για αλληλοϋποστήριξη σε περίπτωση που οι άλλοι Ιταλοί, οι μη Μελανοχίτωνες, συμμαχούσαν με τους Άγγλους που ψιθυρίζονταν ότι θα έκαναν απόβαση. Στο χωριό ήρθε μια μονάδα Ορεινού χειρουργείου με επικεφαλής τον ανθυπίατρο Φασσανότε που κάθισε στο σπίτι του Μιχάλη Ζερβάκη (Ματθαίου).

Τότε η Μαρία Κανακάκη αρρώστησε με υγρή πλευριτίδα και ο Ιταλός προσφέρθηκε να της κάμει

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΡΑΤΣΙΝΗ

ΠΕΤΡΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ 1939-1952

Ιστορικές Αναμνήσεις με επιλεκτικά κομμάτια από το βιβλίο

«ΜΕΡΑΜΠΕΛΛΟ: ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ» και όχι μόνο

Φωτογραφία στη Νεάπολη μετά την απελευθέρωση.

Ο Άγγλος λοχαγός Τζων Χάουσμιν που βρισκόταν στην περιφέρεια Φουρνής στον καιρό της κατοχής. Εμείς τον συναντήσαμε το 1967 στον Αγ. Νικόλα, όπου είχε εγκατασταθεί, αλλά μια μέρα οι Αστυνομία τον απέλασε ως ανεπιθύμητο. Μερικοί είπαν ότι είχε έρθει να ξεθάψει τις χρυσές λίρες που του έστειλαν τον καιρό της κατοχής να τις δίδει για τα έξοδα των Ελλήνων συνεργατών του, αλλά τις έκρυβε για τον εαυτό του. Αν τώρα ληφθεί υπ' όψη ότι πήγε στην Ινδία και έκαμε τεράστιες τουριστικές εγκαταστάσεις, όπως μας διαβεβαίωσε ο Λη Φέρμορ, πιθανώς τα χρήματα να ήταν από εκείνες τις λίρες.

μα, εύκολη άλλωστε, παρακέντηση να αφαιρέσει το υγρό. Δυστυχώς η βελόνη μπήκε στον πνεύμονα ο οποίος αμέσως φούσκωσε γεμίζοντας αέρα και η Μαρία πέθανε. Ο Φασσανότε ήταν τίμιος άνθρωπος και ευσυνειδητός επιστήμων. Στεναχωρήθηκε πάρα πολύ, όπως μας έλεγε ο Μιχάλης Ζερβάκης. Ολόκληρες νύκτες δεν κοιμόταν για την αποτυχία του αυτή, επειδή σκότωσε έναν άνθρωπο, όπως νόμιζε έστω και άθελα του.

Ο Φασσανότε μπόρεσε και επέστρεψε στην Ιταλία, έγινε καθηγητής στο Πανεπιστήμιο της Νάπολης, αλλά στην ακμή της σταδιοδρομίας του πέθανε ξαφνικά στο γραφείο του.

Το αρχείο και όλα τα πράγματά του τα άφησε στον δικηγόρο Γιώργο Μπουραντά ο οποίος πέθανε γρήγορα, και χάθηκαν.

Στις 9 Ιουλίου 1943 γίνεται απόβαση των συμμάχων στη Σικελία, στις 24 ανατράπηκε ο Μουσολίνι και ο στρατάρχης Μπαντόλιο, που ανέλαβε την κυβέρνηση, προσχωρεί στους συμμάχους.

Οι Ιταλοί της Κρήτης βρίσκονται σε απελπιστική κατάσταση και τρομερό αδιέξοδο χωρίς ηγήτορες, οι οποίοι τους εγκατέλειψαν κι έφυγαν για να σώσουν τους εαυτούς των. Ο στρατηγός Κάρτα σε συνεννόηση με τον Λη Φέρμορ, το Στέλιο και Ρούσο Κούνδουρο, τον Αδάμ Κρασσανάκη από τον Άγιο Γεώργιο Λασιθίου και άλλους που ήσαν στην Αντίσταση, με υποβρύχιο τον φυγαδεύουν στην Αίγυπτο. Οι Γερμανοί έγιναν έξω φρενών που τους έφυγε μέσα από τα χέρια. Οι Ιταλοί με τους υπόλοιπους αξιωματικούς των παρμεϊανών στην Κρή-

τη. Οι Γερμανοί τους προτείνουν ή να πάνε μαζί τους για να συνεχίσουν τον πόλεμο ή να παραδώσουν τον οπλισμό τους και αυτοί θα τους μεταφέρουν στην Ιταλία.

Ελάχιστοι δέχθηκαν να συνεχίσουν τον πόλεμο, και τους υπόλοιπους τους έβαλαν σε σαπιοκάικα, τα οποία οι ίδιοι βούλιαξαν και τα πτώματα των Ιταλών γέμιζαν τις βόρειες ακτές της Κρήτης. Υπάρχει και χαρακτηριστική ιστορία. Ένας από το Σκονιά βρίσκεται στην παραλία στα Βλυχάδια. Ξαφνικά βλέπει σε λίγα μέτρα μέσα στη θάλασσα ένα πτώμα Ιταλού να επιπλέει. Μόλις το είδε λέει: "Έλα κακομοίρη κι ανημένωσε. Εξη μήνες πτώ αζυπόλυτος", αποβλέποντας να πάρει τις αρβύλες του, δεδομένου ότι οι περισσότεροι Έλληνες ήταν ξυπόλυτοι ή φορούσαν σανδάλια ξύλινα.

Κι ένα προσωπικό περιστατικό. Ο πατέρας μου είχε δώσει είκοσι οκάδες λάδι σε ένα Χουμεριακιανό και μου είχε αγοράσει ένα ζευγος παλιά ιταλικά άρβυλα. Τα φόρεσα, τα έβαψα και κατέβηκα κορδωμένος στο Κάτω Χωριό πίσω από την Αγία Τριάδα όπου συχνάζαμε. Τα βλέπει ένας Ιταλός λοχίας, από αυτούς που είχαν προσχωρήσει στους Γερμανούς και μου λέει, πού τα βρήκα και να τα βγάλω. Εμείς δεν υπολογίζαμε πια τους Ιταλούς, και του απάντησα με περιφρονητικό και προσβλητικό τρόπο ενώ συγχρόνως το βάζω στα πόδια πηδώντας τον τοίχο του περιβόλου. Με πήρε από πίσω και άρχισε να πυροβολεί. Επιστρέφω στο σπίτι ύστερα από κάμποση ώρα και βλέπω να με περιμένει με τρεις άλλους. Ολόκληρη διμοιρία για να συλλάβουν ένα παιδί. Με πήραν στο "Κουμάντο" (σημερινό κοινοτικό κατάστημα) μου τα έβαλαν, ο λοχίας άρχισε να με βρίζει και να με απειλεί, αλλά ο διοικητής τους έφεδρος υπολοχαγός δεν με τιμώρησε γιατί, λέειμιλούσα ιταλικά!

Αρκετοί Ιταλοί δεν παρέδωσαν τον οπλισμό τους αλλά ανέβηκαν στα βουνά και προσχώρησαν στους αντάρτες ενώ άλλοι αποτάνθηκαν σε Έλληνες φίλους των και τους έκρυψαν στα βουνά αναλαμβάνοντας και τη διατροφή των σε εποχή που οι ίδιοι πεινούσαν.

(Συνέχεια στη σελ. 7)

ΤΟ «ΚΑΚΟΝΙ ΣΠΙΤΙ» ΚΑΙ Η ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΣΤΗ ΦΟΥΡΝΗ ΚΑΙ ΤΙΣ ΠΙΝΕΣ

(Συμβολή στην Επέτειο των 200 χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση)

Του Εμμανουήλ Αθ. Λουκάκη, συνταξιούχου εκπαιδευτικού

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η ιστορία που διηγούμαστε εδώ αναφέρεται σ' ένα ιστορικό γεγονός και εντάσσεται στα όψιμα χρόνια της Τουρκοκρατίας στην Κρήτη, μέσα από τον επαναστατικό παλμό της εποχής, με πρωταγωνιστές Οθωμανούς Τούρκους στρατιώτες από τη φρουρά της Σπιναλόγκας και ένα Ρωμιοί βοσκό, καταγόμενο πιθανότατα από το χωριό Καρύδι, πλησίον της μονής Αρετίου. Ο βοσκός αυτός είχε την μάντρα, την κατοικία και τα βοσκοτόπια του ΒΑ της Μονής, ακριβώς απέναντι από το χωριό Χοντροβολάκι. Εκεί κοιμόταν και εκεί τυροκομούσε. Η μάντρα του σώζεται ακόμη και σήμερα μαζί με ένα ερειπωμένο σπίτι και δεξαμενή όμβριων υδάτων. Είναι δε γνωστή ως «η μάντρα του βοσκού». Η ακριβής χρονολόγηση του περιστατικού, είναι δύσκολο να προσδιοριστεί, αλλά αν λάβουμε υπόψη μας τη μαρτυρία ότι οι Τούρκοι στρατιώτες ήταν οπλισμένοι με γαλλικά τυφέκια Chassepot (Σασεπώ στα ελληνικά) τα οποία κατέφθασαν στην Ελλάδα μετά το 1866 και χρησιμοποιήθηκαν σε ευρεία κλίμακα από τους Κρήτες κατά τις επαναστάσεις των ετών 1877-78 και εξής, τότε το περιστατικό κατατάσσεται χρονικά σ' εκείνη την περίοδο, με πληρέστερη τοποθέτησή του στις δεκαετίες 1870-90 και σε μήνα Ιανουάριο. Η ιστορία με τον ηρωισμό και την ευφυΐα του βοσκού ήταν γνωστή σ' όλα τα χωριά του Επάνω Μεραμπέλου (Δωριές, Καρύδι, Σκινιά, Βρουχά κ.λπ.) καθώς σε δύσκολες περιστάσεις, αρκετοί συνήθιζαν να χρησιμοποιούν τη φράση «Κακόνι Σπίτι» ενώ άλλοι (γέροντες πλέον) τη γνωρίζουν και τη διηγούνται ακόμη και σήμερα.

Εδώ την καταχωρίζουμε, όπως την αναφέρει η παράδοση στη Φουρνή, εκπροσωπούμενη από τον αιθερολογιότατο Μιχάλη Πατεράκη, ο οποίος, μαζί με άλλες, την αναφέρει στα βιβλία του και τις Πίνες, εκπροσωπούμενη από τον αείμνηστο Εμμανουήλ Νικ. Μπουραντάκη (1917-2011) ο οποίος και μας την διηγήθηκε. Παρόμοιες ιστορίες αναφέρει ο Νικόλαος Μ. Ζερβογιάννης, στο βιβλίο του ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΟΥΡΝΗΣ, όπως αυτή με τίτλο «Του αράπη ο μώλος» καθώς και άλλοι ιστορικοί. Ήταν η εποχή, πριν και μετά τη «Σύμβαση της Χαλέπας» το 1878, που οι Τούρκοι της περιοχής μας είχαν πρωτεύουσα διοικητική το Καινούργιο Χωριό (τη σημερινή Νεάπολη) και στρατιωτική τη Σπιναλόγκα. Γινότανε συνεχείς διελεύσεις των από τη Φουρνή και τον Βρουχά με υποζύγια, φορτωμένα με πολεμικό υλικό, τρόφιμα, αλλά και περιπολίες αξιωματικών και στρατιωτών, ενίοτε δε και με βάρκες από τη Σπιναλόγκα προς τα περίεξ. Στη Σπιναλόγκα ζούσαν οι πιο άγριοι ληστοπειρατές Τούρκοι της Ανατολικής Κρήτης, οι οποίοι οχυρωμένοι στο απρόσβλητο φρούριό τους, συχνά ενεργούσαν επιθέσεις εναντίον των γύρω χωριών του Μιραμπέλου και αφάνιζαν τα πάντα, επιδίδονταν σε βαιοπραγίες, ανειπίτους εξευτελισμούς του χριστιανικού στοιχείου, καταπίεσεις και πλιάτσικο, αποβαίνοντας ο φόβος και ο τρόμος των χριστιανών των περιοχών αυτών. Κάποιες απ' αυτές τις επιθέσεις είχαν φορολογικούς σκοπούς, την είσπραξη δηλ. του φόρου της δεκάτης.

ΤΟ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΟ

Η ιστορία μας συνδέεται με μια περιπολία Τούρκων στρατιωτών, οι οποίοι ξεκίνησαν με βάρκα από τη Σπιναλόγκα και βγήκαν στην τοποθεσία «Βλυχάδια» για να εισπράξουν τους φόρους. Ένα βράδυ λοιπόν, μόλις είχε πέσει η νύχτα και ο βοσκός, που αναφέραμε παραπάνω, είχε ανάψει το λύχνο και μαζί με το γιό του (14-15 ετών) είχε στέσει το σιγλί (μεγάλο χάλκινο σκεύος με πλατιά βάση και στενότερο στόμιο, όπου γινόταν η τυροκόμηση του γάλακτος) στην παραστιά (το μέρος που άναβαν τη φωτιά, σε σχέδιο Π, με πελεκητές πέτρες, σαράντα περίπου πόντους ύψος, ενίοτε χωρίς καμινάδα) και τυροκομούσε, οι Τούρκοι που ανεβάναν από τα Βλυχάδια με κατεύθυνση προς τη Μονή Αρετίου, είδαν από μακριά το φως του λυχνιού, που αγνόφεγγε μέσα στο σκοτάδι της περιοχής και κατευθύνθηκαν προς τη μάντρα του βοσκού. Σύμφωνα με τον π. Μιχάλη ήταν έξι (6) τον αριθμό, ενώ κατά τον Εμμ. Μπουραντάκη τρεις (3). Ήταν δε οπλισμένοι με τυφέκια Σασεπώ, που αναφέραμε πιο πάνω και φορούσαν πλατιά σαρίκια, κατά τη διήγηση του Μπουραντάκη. Στο γαύγισμα –ειδοποίηση των σκυλιών του και τον αιφνιδιασμό, ο βοσκός ίσα-ίσα που πρόλαβε να κάνει νόημα στο παιδί να ανεβεί στον κρυψώνα στο δάμα, (χωρίς να το αντιληφθούν οι Τούρκοι) για να αποφευχθούν τα χειρότερα. Τους υποδέχτηκε με καλό και φιλικό τρόπο, παρόλο που εκείνοι έδειχναν ότι δεν είχαν καλό σκοπό. «Καλώς τα αγαδάκια», «καλώς τα αγαδάκια» τους είπε, όπως συνήθιζαν τότε να καλωσορίζουν τους κατακτητές. Αφού μπήκαν μέσα, πήρε ο αρχηγός τους από το φυσεκλίκι του μια σφαίρα και την τοποθέτησε πάνω στο σοφρά (χαμηλό τραπέζι, συνήθως στρογγυλό, γύρω στο οποίο κάθονταν στο πάτωμα) λέγοντάς του ότι του φέρνει «πεσκέσι» από τον πασά της Σπιναλόγκας. Αμέσως ο βοσκός κατάλαβε. Τους έφερε επιτόπου το φόρο και τους είπε να καθί-

σουν για κέρασμα, ενώ αυτός στην παραστιά ετοιμάζε το γάλα για να βγάλει το τυρομάλαμα, τη «μαλάκα» όπως λεγόταν το πρώτο στάδιο της τυροκόμησης. Όταν ετοιμάστηκε του το πρόσφερε σε μια μουρχούτα (μεγάλη βαθιά πλήνη λεκάνη). Οι Τούρκοι έφαγαν και ο βοσκός περίμενε να αποχωρήσουν ειρηνικά και άμεσα. Μάταια όμως. Τότε εκείνος, μην μπορώντας αλλιώς να τους διώξει, διαβλέποντας τον κίνδυνο και γι' αυτόν και το παιδί του, επινόησε το εξής τέχνασμα: Να στείλει το παιδί του να ζητήσει βοήθεια.

Πώς να το ειδοποιήσει όμως;

Καθώς ανακάτευε το γάλα με το ξύλινο ραβδί, το λεγόμενο «διόνυσο» (σχήματος Ταυ με πλατύτερη και πρόσθετο ξύλο την μία άκρη) για να βγάλει και τη μυζήθρα, σοφίστηκε τα παρακάτω συμβολικά λόγια και άρχισε να λέει στο παιδί αγρά και τραγουδιότα: «*Ποντικέ στεγίτη, εμέ κάτω μοναχός, έλα πάνω με πολλούς. Του Γενάρη το φεγγάρι παρά λίγο μέρα κάνει κι ο καλός καλλικωμένος σαν και να' να' καβαλάρης*». Την επαναλάμβανε δε πολλές φορές. Έλεγε δηλ. στο παιδί του (που να μην καταλάβουν οι Τούρκοι το παρομοίωσε με ποντίκι της στέγης), να πάει στο Καρύδι για να φέρει βοήθεια και να μη φοβάται, επειδή του Γενάρη το φεγγάρι έχει πολύ φως και φέγγει κανείς άνετα, κι ακόμη, όποιος φοράει παπούτσια είναι σαν καβαλάρης (γιατί δεν του τρυπούν οι μυτερές πέτρες τα πόδια). Το παιδί κατάλαβε και έφυγε αμέσως, χωρίς να γίνει αντιληπτό. Οι Τούρκοι ρώτησαν το βοσκό γιατί τραγουδούσε και τι έλεγε και εκείνος τους απάντησε: «Είναι γητεία για το γάλα να πάει το ξύλο κάτω στον πάτο του σιγλιού και νάρθει η μυζήθρα πάνω. Αν δεν πώ αυτήν τη γητεία δεν πήζει το γάλα και δεν γίνεται τυρί». Οι Τούρκοι, δεισιδαίμονες όντες το πίστεψαν.

Στη συνέχεια τους πρόσφερε και τη μυζήθρα, έφαγαν πολύ και σαν να μην έφτανε αυτό, καθώς περνούσε η ώρα, έκαναν νόημα ο ένας στον άλλο να σκοτώσουν το βοσκό. Εκείνος το κατάλαβε έγκαιρα και τους είπε να πλησιάσουν στην παραστιά και να καθίσουν κάτω στη σειρά. Οι Τούρκοι έχοντας παρατημένα τα όπλα στην είσοδο ήρθαν κοντά. Μετά γέμισε από το σιγλί ένα τούσκο (νεροκοκούθα) με καυτό χουμά (ο ορός που μένει από την τυροκόμηση) και περιέλουσε με αστραπιαίες κινήσεις πολλές φορές τους Τούρκους με το καυτό υγρό. Κάηκαν όλοι από το εγχείρημα αυτό του βοσκού και πέθαναν επιτόπου, εκτός από ένα που γλύτωσε και φεύγοντας (παρατώντας εκεί το όπλο του) έτρεψε, μισοστραβυμένος κάτω προς τα Βλυχάδια φωνάζοντας δυνατά: «Κακόνι σπίτι πα». Δηλαδή κακό σπίτι εδώ, κακό σπίτι εδώ.

Σε λίγο κατέφθασε η βοήθεια από το Καρύδι, αργά βέβαια, αλλά ο βοσκός ήδη είχε επιτελέσει το έργο του. Κινήγησαν τον Τούρκο που γλίτωσε, δεν ξέρουμε όμως τι απέγινε. Και ο π. Μιχάλης προσθέτει: «Κι ούτε θα μάθουμε ποτέ». Την επομένη έθαψαν τους Τούρκους και ο βοσκός φοβούμενος αντίποινα, πήρε το κοπάδι του και μετακόμισε σε περιοχή του Βραχασίου. Όσον αφορά τον αριθμό των Τούρκων στρατιωτών πλησιέστερη προς την πραγματικότητα είναι ίσως η παράδοση του Εμμ. Μπουραντάκη, δεδομένου ότι αν πράγματι οι Τούρκοι ήταν έξι, το περιστατικό ίσως να είχε διαφορετική κατάληξη.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Η παραπάνω ιστορία που παραθέσαμε εδώ, δικαιολογείται μέσα στον επαναστατικό παλμό των Κρητών της εποχής εκείνης, πάντα στην προοπτική του πνεύματος της Ελληνικής Επανάστασης: «Ελευθερία ή Θάνατος». Πέρα από την καρτερία και την αντρείωση του βοσκού και του παιδιού του, διακριτικά στοιχεία της Κρητικής ψυχής, τα οποία και εξαίρονται, απέναντι της βαιοπραγίας των Οθωμανών Τούρκων, στοχεύει μέσα από τις αφανείς μορφές αυτές, αφ' ενός στο να φωτιστεί το πέρασμά μας από το ιστορικό χθες στο σήμερα, για να αναζητηθεί ο τρόπος κατά τον οποίο το σήμερα μας θα μπορεί να μεταστοιχείωνει αδιάκοπα το χθες σε μια δυναμική διαχρονία και αφ' ετέρου να καταδείξει ότι η εθνική μας συνέχεια είναι το μεγαλύτερο πρόβλημα του σύγχρονου Ελληνισμού, στους σημερινούς κρίσιμους καιρούς. Στα 1789 ο Μ. Savary, Γάλλος περιηγητής στην Κρήτη έγραφε τα εξής: «Οι χριστιανοί ζουν ανάμεσα στους τυράντους τους. Οι μέρες τους περνούν με την ανησυχία, τον φόβο και τελειώνουν συχνά στην απελπισία».

• Το παρόν άρθρο αφιερώνεται στη μνήμη του μακαριστού Ιεροψάλτη Ενορίας Φουρνής, Ιωάννου Μ. Βουκκλάρη (1924-2014).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Πρωτ. Μιχαήλ Πατεράκη, Η Φουρνή Μεραμπέλου, 1983.
2. Νικ. Μ. Ζερβογιάννη, Η Ιστορία της Φουρνής, 1993.
3. Ο Νομός Λασιθίου και η Ιστορία του, τόμος Β, Εταιρεία Γραμμάτων και Τεχνών Ανατολικής Κρήτης 2016.

✓ Εκλογή Καθηγητή Κωνσταντίνου Ν. Δεμέτζου ως Ακαδημαϊκού, στην Ευρωπαϊκή Ακαδημία Επιστημών και Τεχνών

Ο Καθηγητής Κωνσταντίνος Ν. Δεμέτζος, στην συνεδρίαση της ολομέλειας της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας Επιστημών και Τεχνών στις 21-5-2021, εκλέχθηκε Τακτικό Μέλος στην Τάξη των Φυσικών Επιστημών.

Η εκλογή του συντοπίτη μας και Αντιπροέδρου του Συλλόγου μας, Καθηγητή και πλέον Ακαδημαϊκού στην Ευρωπαϊκή οικογένεια των «αρίστων», τιμά τον τόπο μας και όλους μας. Η εκλογή πραγματοποιήθηκε μετά από πρόταση Ελλήνων και Ευρωπαίων επιστημόνων με βάση επιστημονικά κριτήρια και την διεπιστημονικότητα του βιογραφικού του συντοπίτη μας Καθηγητή. Να τονίσουμε ότι ο Καθηγητής έχει βραβευθεί για το επιστημονικό του έργο και από την Ακαδημία Αθηνών, το 2018.

Ο Σύλλογός μας στέλνει τα θερμά του συγχαρητήρια στον Καθηγητή Κωνσταντίνο Ν. Δεμέτζο για την σημαντική αυτή επιστημονική του καταξίωση σε Ευρωπαϊκό επίπεδο.

✓ Ευρωπαϊκή Ακαδημία Επιστημών και Τεχνών (European Academy of Sciences and Arts)

Η Ευρωπαϊκή Ακαδημία Επιστημών και Τεχνών αποτελεί διεθνή επιστημονικό μη κερδοσκοπικό Επιστημονικό οργανισμό που προωθεί μέσα από τους εκλεγμένους Ακαδημαϊκούς, επιστημονικά και κοινωνικά θέματα καθώς και θέματα πολιτισμού.

Οι Ακαδημαϊκοί εκλέγονται από την γερουσία της Ακαδημίας μετά από προτάσεις άλλων Ακαδημαϊκών, και με βάση την διεθνή επιστημονική τους καταξίωση αλλά κυρίως την διεπιστημονικότητα του έργου και του τρόπου σκέψης τους. Η Ακαδημία έχει ως μέλη της 33 κατόχους του βραβείου Nobel καθώς και Έλληνες Ακαδημαϊκούς της Ακαδημίας Αθηνών.

Η Ακαδημία οργανώνει συνέδρια, επιστημονικές συναντήσεις και βραβεύσεις σε διάφορα επιστημονικά πεδία.

Η έδρα της είναι στο Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας (<https://www.euroacad.eu/>). Το πρόσφατο Nobel Χημείας (2020) απενεμήθη σε τακτικό μέλος της Ευρωπαϊκής Ακαδημίας (Καθ. Emmanuelle Charpentier).

ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΡΑΤΣΙΝΗ

ΠΕΤΡΙΝΑ ΧΡΟΝΙΑ 1939-1952

Ιστορικές Αναμνήσεις με επιλεκτικά κομμάτια από το βιβλίο:

«ΜΕΡΑΜΠΕΛΛΟ: ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ» και όχι μόνο

(Συνέχεια από τη σελ. 6)

Τριάντα και πλέον χιλιάδες άνθρωποι μετά τη φυγή του Κάρτα αφέθηκαν στην τύχη τους και στο έλεος των Γερμανών.

Στη Φουρνή μετά την φυγή και αποχώρηση των Ιταλών έφθασαν δύο γερμανικές Μονάδες. Γνωρίζοντας το υγιεινό κλίμα της Φουρνής οργάνωσαν στο Καστέλλι Νοσοκομείο εκστρατείας για αρρώστους, αλλά κυρίως για τους τραυματίες από το Ρωσικό μέτωπο που μήνες στους πάγους είχαν ανάγκη του ανεκτίμητου Κρητικού ήλιου και μέρους άνευ υγρασίας.

Βάση απετέλεσε το κτίριο του Δημοτικού σχολείου, ενώ με αγγαρείες Ελλήνων έκτισαν άλλους πέντε θαλάμους για τους αρρώστους, για το προσωπικό, την κουζίνα, τις υπηρεσίες, το στρατιωτικό τους γενικά, και το εξόπλισμα με μηχανήματα μεταξύ των οποίων και «ακτίνες Χ» που δεν διέθετε προπολεμικά ούτε το μοναδικό στο Νομό νοσοκομείο Αγ. Νικολάου.

Το πιο υποδαίο όμως ήταν ότι εγκατέστησαν μηχανοκίνητη αντλία στο Κωσταντάκι, η οποία εργαζόταν συνεχώς, ώστε να έχει τρεχούμενο νερό το νοσοκομείο και οι υπηρεσίες τους.

Επίσης έφεραν μεγάλη τροχήλατη ηλεκτρογεννήτρια για φωτισμό, αλλά κυρίως για τα μηχανήματα του νοσοκομείου.

Υλικά (κεραμίδια, δοκάρια, πελέκια κλπ.) για την κατασκευή των νέων θαλάμων πήραν από τα κτίρια της Κεραπολίτισσας, από τα κελιά της Μονής Κεράμου, τον δε ασβέστη που χρειάστηκαν έκαναν, πάντα με αγγαρεία, ένα καμίνι στις Κουρούνες και ένα στο Χαυγά όπως γράφει ο Γιώργος Περάκης, ο οποίος ωστόσο δεν παραλείπει να γράψει ότι: "... υπάρχουν πολλές περιπτώσεις, όπου οι γιατροί του νοσοκομείου προσέφεραν τις υπηρεσίες τους δωρεάν σε αρρώστους χωριανούς μας".

Για ψυχαγωγία των ασθενών έφεραν κάθε εβδομάδα κινηματογράφο και έκαναν προβολές γερμανικών ταινιών συνήθως με την Μάρλεν Ντίτριχ, και πολεμικών επικαιρών από το Ρωσικό μέτωπο. Επιτρεπόταν να παρακολουθούν και Έλληνες παρατενομένης της ώρας κυκλοφορίας μέχρι τα μεσάνυχτα. Σε μια τέτοια προβολή ο Μχάλης Ακράτος και ο Γιάννης Νιωτάκης είχαν πάρει μαζί τους και... τον Άγγλο τον Πέτρο!

Μια κάπως παρηγοριά για τους Έλληνες ήταν ο Πρόεδρος της Κοινότητας Καστελλίου Εμμ. Πετράκης, ο οποίος μλούσε γερμανικά (πάντα κολακεύονταν οι Γερμανοί) και με την ευστροφία του γλίτωσε πολλούς Φουρνιώτες από άσχημες καταστάσεις. Το πιο χεροδύναμο παλικάρι της Φουρνής, Νικ. Κωστάκης (Βουβός) ευρισκόμενος σε αγγαρεία προπληκίστηκε από χεροδύναμο επίσης επικεφαλής Γερμανό.

Ο Κωστάκης δεν το ανέχθηκε και με δυο σφιξίματα ξάπλωσε κατά γης το Γερμανό, ο οποίος αμέσως έβγαλε το πιστόλι του. Επενέβη ο Πετράκης, του εξήγησε ότι πρόκειται για κουφό και βουβό και ο Γερμανός υποχώρησε.

Η άλλη μονάδα των Γερμανών εγκαταστάθηκε στο Επάνω χωριό κάτω από τις αμυγδαλιές στο Σώχωρο του Εμμ. Ζερβάκη (Καπετάνιου) δυτικά του σπιτιού Κων. Καντάκη.

Ήταν ένα κινητό ηλεκτροκίνητο μηχανουργείο, το οποίο τροφοδοτούσε με ρεύμα μια μεγάλη ρυμουλκούμενη ηλεκτρογεννήτρια (νομίζω 60 κιλοβάτ) Ρωσικής κατασκευής.

Διοικητής ήταν ανθυπασπιστής, ο οποίος κάθισε στο πάνω δωμάτιο στο σπίτι του Μχ. Φουλεδάκη (Αλέξ. Φουντουλάκη) εκεί που, στο ταβάνι είχε κρύψει το όπλο του (Μάνλιχερ).

Στο σπίτι μας, ενώ οι Ιταλοί μας είχαν επιτάξει μόνο το ένα δωμάτιο (οντά), οι Γερμανοί μας πήραν και τα δύο. Εγκαταστάθηκαν επτά στρατιώτες με έναν δεκανέα και κοιμόντουσαν σε τέσσερα διπλά σιδερένια κρεβάτια. Εμάς μας περιόρισαν στο ισόγειο.

Φαγητό έπαιρναν από τη νοσοκομειακή μονάδα του Καστελλίου που τους το κουβαλούσε μια τρίκυκλη μοτοσικλέτα.

(Συνέχεια στο επόμενο φύλλο)

Η ΦΟΥΡΝΗ ΤΑΞΙΔΕΥΕΙ ΣΕ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ !

Μέσα από το τελευταίο τεύχος του περιοδικού BLUE της Aegean Airlines, το οποίο είναι δίγλωσσο (Ελληνικά και Αγγλικά) και προσφέρεται στους επιβάτες της μέσα στο αεροπλάνο, και στο άρθρο με τίτλο «ΕΛΟΥΝΤΑ – ΑΝΩ ΜΕΡΑΜΠΕΛΟ – ΓΑΛΗΝΙΑ ΟΜΟΡΦΙΑ» η Φουρνή μας έβγαλε φτερά και ταξιδεύει στις τέσσερις γωνιές του πλανήτη. Το υπέροχο εικονογραφημένο αυτό άρθρο, αναφέρεται στις ομορφιές και τα αξιοθέατα της περιοχής μας, και πιο συγκεκριμένα στην Ελούντα και στην Κολοκίθα, στην Πλάκα και στη Μονή Αρείου, στη Νεάπολη και στα γύρω της και στα χωριά του Άνω Μεραμπέλου. Αναφερόμενο στα χωριά αυτά γράφει:

«Το πιο όμορφο σύμπλεγμα χωριών της περιοχής είναι αυτό της Φουρνής, που αποτελείται από τρεις οικισμούς: το Καστέλι, το Κάτω και το Πάνω Χωριό. Σώζονται κτίρια ενετικής αρχιτεκτονικής, ενώ στην ευρύτερη περιοχή βρίσκονται δεκάδες ζωκλίσια και μονές, τα περισσότερα από τα οποία οικοδομήθηκαν τον 16ο-17ο αιώνα».

Το άρθρο εκθειάζει επίσης τις ταβέρνες – καφενεεία του χωριού μας, τόσο για την ποιότητα του φαγητού, όσο και για την γραφικότητα του περιβάλλοντος. Επίσης αναφέρεται και στη μοναδική εμπειρία της ορεινής ιππασίας με τα άλογα του «Fourni Horses».

Η πανέμορφη Φουρνή μας, σας περιμένει όλους το καλοκαίρι!

Μαρία Τουτουδάκη - Ντούζου

Σε λειτουργία η ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης - Πελοποννήσου

Τέθηκε σε λειτουργία τα ξημερώματα του Σαββάτου 2 Ιουλίου 2021 η ηλεκτρική διασύνδεση Κρήτης-Πελοποννήσου και το νησί ηλεκτροδοτείται πλέον και από το ηπειρωτικό σύστημα.

Η λειτουργία της διασύνδεσης επιστεύστηκε από τον ΑΔΜΗΕ ύστερα από αίτημα του ΔΕΔΔΗΕ προκειμένου να αποκατασταθεί η ομαλή ηλεκτροδότηση του νησιού που διαταράχθηκε εξαιτίας βλάβης που σημειώθηκε το πρωί της Παρασκευής στο σταθμό ηλεκτροπαραγωγής της ΔΕΗ στα Χανιά. Από το μεσημέρι της Παρασκευής γίνονταν εκ περιτροπής διακοπές στην ηλεκτροδότηση σε όλο το νησί προκειμένου να αποφευχθεί η κατάρρευση του συστήματος. Η θέση της διασύνδεσης σε λειτουργία ομαλοποίησε την κατάσταση μέχρι την αποκατάσταση της βλάβης στο σταθμό της ΔΕΗ. Το εξειδικευμένο προσωπικό του ΑΔΜΗΕ μετέβη άμεσα στην Κρήτη όπου συνεργάστηκε στενά με το τοπικό προσωπικό του ΔΕΔΔΗΕ προκειμένου να καταστεί εφικτή η όσο το δυνατόν ταχύτερη και ασφαλέστερη διακίνηση ενέργειας προς το μεγαλύτερο νησί της χώρας, αναφέρει ο ΑΔΜΗΕ.

Ο Πρόεδρος & Διευθύνων Σύμβουλος του ΑΔΜΗΕ ανέφερε σχετικά: "Παρά τις δυσχερείς συνθήκες του εγχειρήματος, δεδομένης της έλλειψης φορτίων στην Κρήτη και του υψηλού φορτίου στην ηπειρωτική χώρα τις τελευταίες ημέρες, η διασύνδεση Κρήτης-Πελοποννήσου τέθηκε σε επιτυχή λειτουργία από το προσωπικό των Διαχειριστών. Είμαστε περήφανοι διότι η νέα διασύνδεση που υλοποίησε ο ΑΔΜΗΕ θα συμβάλει ουσιαστικά στη βελτίωση της ποιότητας ζωής των κατοίκων και επισκεπτών της Κρήτης, διασφαλίζοντας σταθερή, φθηνή και πράσινη ηλεκτροδότηση".

Κ. Μητσοτάκης: Σήμερα είναι μια μεγάλη μέρα για την Κρήτη

"Σήμερα είναι μια σημαντική μέρα για την Κρήτη. Τέθηκε σε λειτουργία η ηλεκτρική διασύνδεση με την Πελοπόννησο. Το νησί ηλεκτροδοτείται πλέον και από το ηπειρωτικό σύστημα μέσω του νέου υποβρύχιου καλωδίου Υψηλής Τάσης", έγραψε ο πρωθυπουργός σε ανάρτησή του.

Και συνέχεια: "Πρόκειται για τη μεγαλύτερη καλωδιακή σύνδεση εναλλασσόμενου ρεύματος παγκοσμίως, συνολικού μήκους 174 χλμ. (χερσαία και υποβρύχια τμήματα), τάσης 150 kV και μεταφορικής ικανότητας έως 300 MW. Είναι το πρώτο βήμα για την ένταξη του νησιού στο Εθνικό Σύστημα Ενέργειας που θα ολοκληρωθεί με τη διασύνδεση Κρήτης-Αττικής το 2023. Τα οφέλη πολλαπλά. Δεν είναι μόνο η ομαλοποίηση της ηλεκτροδότησης και η ενεργειακή επάρκεια. Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το περιβαλλοντικό αποτύπωμα αφού η διασύνδεση:

- Θα καλύψει το 1/3 των ενεργειακών αναγκών της Κρήτης και θα διευρύνει το περιθώριο για την ανάπτυξη ΑΠΕ στο νησί κατά 180 MW.

- Με τη λειτουργία της η εξάρτηση από τους τοπικούς σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής θα μειωθεί σημαντικά, οδηγώντας σε μείωση των εκπομπών CO2 κατά 100.000 τόνους ανά έτος.

- Όταν ολοκληρωθεί η διασύνδεση οι καταναλωτές θα εξοικονομήσουν 380 εκατ. ευρώ από τους λογαριασμούς ρεύματος μέσω των Υπηρεσιών Κοινής Ωφέλειας που επιβαρύνουν το σύνολο των καταναλωτών για τη λειτουργία των ρυπογόνων μονάδων στα νησιά.

Η Ελλάδα προχωράει με γρήγορα βήματα στην "πράσινη μετάβαση". Και τα νησιά μας βρίσκονται στην πρώτη γραμμή αυτής της μετάβασης".

Επιμέλεια: Ρένα Κανιτάκη

Πηγές: Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Capital.gr

Εδώ Φουρνή...

(Συνέχεια από τη σελ. 1)

ΑΠΟΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΣΕ ΔΥΟ ΦΟΥΡΝΙΩΤΕΣ ΠΟΥ ΕΦΥΓΑΝ

Άλλα δυο σημαίνοντα πρόσωπα της φουρνιώτικης κοινωνίας έφυγαν από την ζωή, το περασμένο τρίμηνο, για το μεγάλο ταξίδι της αιωνιότητας, ο Γιάνης Χειράκης και ο Μανώλης Ζερβάκης. Εκπαιδευτικοί και οι δύο ανάδωσαν μεγάλο μέρος της ζωής τους στην μόρφωση και στην διαπαιδαγώγηση νέων ανθρώπων. Μεγάλη απώλεια για την οικογένεια τους, αλλά και για την Φουρνή, την οποία αγαπούσαν και έζησαν μέχρι το τέλος τους.

Ο Γιάνης Χειράκης μέλος πολυμελούς οικογένειας, κατάφερε μέσα στα δύσκολα χρόνια της παιδικής του ηλικίας να τελειώσει την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο χωριό μας τη Φουρνή, να συνεχίσει τις ανώτερες σπουδές του και να πάρει το πτυχίο του δασκάλου. Στη συνέχεια υπηρέτησε με ζήλο το λειτούργημα του εκπαιδευτικού και όπου και αν πέρασε άφησε ένα καλό όνομα. Ξαν οικογενειάρχης ευτύχησε να ζήσει με την αγαπημένη του σύζυγο Μάγδα, με την οποία απέκτησε τα δύο του παιδιά, την Γεωργία και τον Μανώλη.

Αγαπητέ μας Γιάννη, η Φουρνή στερείται ένα από τα πλέον αγαπητά της τέκνα. Αγαπούσες πολύ το χωριό μας και απόδειξε αυτού, ότι τα τελευταία χρόνια είχες εγκατασταθεί μόνιμα σε αυτό. Τώρα όλοι εμείς συγγενείς και φίλοι, που σε γνωρίσαμε, που συναστραφήκαμε μαζί σου και που ζήσαμε τα τελευταία χρόνια πολλές ευχάριστες στιγμές μαζί σου, σε αποχαιρετούμε με πολύ πόνο και σου ευχόμαστε «Καλό σου ταξίδι».

Ο Μανώλης Ζερβάκης εκπαιδευτικός και αυτός, έδωσε μεγάλη θλίψη στην κοινωνία της Φουρνής, με τον απροσδόκητο και πρόωρο θάνατο του. Σχεδόν συνηθισμένες ανατραφήκαμε στην ίδια γειτονιά, στα ανέμελα και ξέγνοιαστα εκείνα παιδικά μας χρόνια. Στα πεζούλια και στις αλόφορες της γειτονιάς, πόσες βραδιές δεν αποσπερίσαμε με τη Γαληνόκαλη και την Τσαμπερίνα, (γριές τότε γειτόνισσες), με τις ιστορίες τους και τα πειράγματά τους, να περνάνε ευχάριστα τα βράδια μας.

Μετά το τέλος της εκπαίδευσης του Δημοτικού και του Γυμνασίου ακολούθησες και εσύ τον εκπαιδευτικό κλάδο τελειώνοντας την Ακαδημία του Ηρακλείου. Υπηρέτησες με ζήλο το λειτούργημα του εκπαιδευτικού. Οι συνάδελφοί σου και οι μαθητές σου έχουν τις καλύτερες αναμνήσεις από το πέρασμα σου στην εκπαίδευση. Στις παρέες ήσουν ευχάριστος με τις ιστορίες σου και τις αναμνήσεις από παλιές στιγμές. Δυστυχώς όμως η μοίρα έκλεψε το νήμα της ζωής σου τόσο πρόωρα. Ας είναι ελαφρύ το χόμα της Φουρνής που σε σκέπασε. Εμείς θα σε θυμόμαστε πάντα.

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΙΑΔΑΣ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ ΜΑΣ

Με τα περιοριστικά μέτρα της καραντίνας του Κορωνοϊού γιορτάστηκε και φέτος η γιορτή της Αγίας Τριάδας στο χωριό μας. Παρά τα μέτρα, αρκετός κόσμος τίμησε και φέτος τη γιορτή της πολιούχου του χωριού μας Αγίας Τριάδας, τόσο στον εσπερινό όσο και ανήμερα της εορτής. Του εσπερινού προΐστατο ο Παν. Αρχιμανδρίτης της Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου Παν. Αρχιμανδρίτης κ. Τίτος Ταμπακάκης. Κηρύττοντας τον θείο λόγο επισήμανε την φώτιση του Αγίου Πνεύματος στους αγράμματους Μαθητές και Αποστόλους, ούτως ώστε να κηρύξουν τον λόγο του Θεού. Το Άγιον Πνεύμα όμως, ανέφερε, δεν επιφοίτησε μόνο την εποχή των Αποστόλων του Χριστού. Επιφοιτά και επιφοιτά και σήμερα και πάντοτε. Το σώμα μας είναι κατοικητήριο, ο ναός του Παναγίου Πνεύματος. Όλοι μας φέρουμε μέσα μας τα πλούσια και ποικίλα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος που αποκτήσαμε δια του βαπτίσματος και του χρίσματος.

Από τον Εσπερινό της Γιορτής

Η Περιφορά της εικόνας
την ημέρα της γιορτής

ας του χωριού μας κ. Ιωάννης Ρενιέ, με την συμμετοχή και άλλων ιερέων.

Μετά το τέλος της λειτουργίας ακολούθησε ο εσπερινός της γονυκλισίας και η ευλόγηση των άρτων. Στη συνέχεια πραγματοποιήθηκε η καθιερωμένη λιτάνευση της εικόνας της Αγίας Τριάδας στους κεντρικούς δρόμους του χωριού. Στο τέλος της λειτουργίας κατά την έξοδο από την εκκλησία το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο και ο Πολιτιστικός Σύλλογος προσέφεραν στους εκκλησιασθέντες γλυκά με ευχές για Χρόνια Πολλά. Επίσης τους προσέφεραν ένα κέρασμα στα καφενεεία του χωριού, διότι η καθιερωμένη δεξίωση στο Σχολείο είναι απαγορευμένη λόγω της πανδημίας.

Την επομένη εορτή του Αγίου Πνεύματος τελέστηκαν λειτουργίες στις δύο εκκλησίες του χωριού μας, στον Λαγκό και μέσα στο χωριό. Στην λειτουργία της εκκλησίας του Χωριού προΐστατο ο Πρωτοσύγκελος της Ιεράς Μητροπόλεως Πέτρας και Χερρονήσου Παν. Αρχιμανδρίτης κ. Τίτος Ταμπακάκης. Κηρύττοντας τον θείο λόγο επισήμανε την φώτιση του Αγίου Πνεύματος στους αγράμματους Μαθητές και Αποστόλους, ούτως ώστε να κηρύξουν τον λόγο του Θεού. Το Άγιον Πνεύμα όμως, ανέφερε, δεν επιφοίτησε μόνο την εποχή των Αποστόλων του Χριστού. Επιφοιτά και επιφοιτά και σήμερα και πάντοτε. Το σώμα μας είναι κατοικητήριο, ο ναός του Παναγίου Πνεύματος. Όλοι μας φέρουμε μέσα μας τα πλούσια και ποικίλα χαρίσματα του Αγίου Πνεύματος που αποκτήσαμε δια του βαπτίσματος και του χρίσματος.

ΚΑΙΜΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ - ΕΛΛΙΟΚΟΜΙΚΑ

Ενώ στην αρχή η βροχομετρική χρονιά ξεκίνησε με τις καλλίτερες προϋποθέσεις τελικά εξελίχθηκε σε μια μέτρια σε βροχοπτώσεις χρονιά. Οι βροχές που έπεσαν, αν και δεν ήταν λίγες, σημειώθηκαν στην αρχή της χειμερινής περιόδου, τέλος Φθινοπώρου με αρχές του Χειμώνα, με αποτέλεσμα οι όψιμες βροχές, οι οποίες και διατηρούν την υγρασία στο έδαφος να μην έρθουν.

Μειωμένη προβλέπεται για φέτος η ελαιοπαραγωγή στο χωριό μας. Μετά την περυσινή αυξημένη παρα-

γωγή, η διαφαινόμενη εξέλιξη της ανθοφορίας και καρπόδεσης δείχνουν ότι για φέτος θα έχουμε μειωμένη παραγωγή. Ίσως σε αυτό συνέτειναν και οι υψηλές θερμοκρασίες που επικράτησαν τα μέσα Μαΐου, με το κάψιμο των ανθών, τότε που οι ελιές ήταν σε πλήρη άνθιση.

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΑ ΠΑΛΙΑ

Παραδοσιακοί Ξυλόφουρνοι

Είναι γεγονός ότι στις μέρες μας είναι ελάχιστα εκείνα τα νοικοκυριά που φτιάχνουν το σπιτικό χωριάτικο ψωμί σε παραδοσιακούς Ξυλόφουρνους. Το χωριάτικο ψωμί, ζυμωμένο από την ίδια την νοικοκυρά, παρόλο που διαφημίζεται ως πιο υγιεινό, έχει εκλείψει από τα σπίτια μας. Όλοι τρεφόμαστε από το ετοιμαζόμενο ψωμί που μας προσφέρουν οι σημερινοί φούρνοι, που πολλές φορές μας το πουλούν χωριάτικο και ακριβότερο.

Ξυλόφουρνομα ψωμιού

Αν ανατρέξουμε μερικά χρόνια πριν θα θυμηθούμε ότι σχεδόν όλοι οι κάτοικοι του χωριού μας ζύμωναν στα σπίτια τους, για να έχουν το ψωμί τους, το οποίο διαπρούσαν για πολλές ημέρες ως παξιμάδι. Κάθε οικογένεια δεν είχε τον δικό της φούρνο. Υπήρχαν όμως αρκετοί ιδιωτικοί φούρνοι, οι οποίοι εξυπηρετούσαν όλο το χωριό κατά περιοχές. Έπρεπε όμως πιο μπροστά να κλείσεις το φούρνο που θα ζύμωνες, για να μην ζύμωνε και άλλος την ίδια μέρα. Τέτοιοι φούρνοι υπήρχαν και στο Πάνω και το Κάτω Χωριό. Στο Πάνω Χωριό υπήρχε ο φούρνος της Αριστέας (Αριστέα Βαρδάκη - Ραυτοπούλου), δίπλα στο Επισκοπικό Συγκρότημα, στην αυλή του σπιτιού τους. Άλλος φούρνος ήταν της Μαγδαληνής Φιορέτζη, στη μέση του Πάνω Χωριού, και λίγο πιο πάνω ο φούρνος της Μαρίας του Ραδάμανθου Φουντουλάκη. Υπήρχαν βέβαια και άλλοι φούρνοι, αλλά αυτοί ήταν πιο πολύ για τις ανάγκες της οικογένειας του ιδιοκτήτη.

Στο Κάτω Χωριό αναφέρουμε το φούρνο της Χουρδοκατερίνας (Αικατερίνη Περοδασκαλάκη), στην είσοδο του χωριού στον Παλαίμυλο. Εκεί ζύμωνε η οικογένειά μου και θυμάμαι που με έβαζαν μέσα στον φούρνο για να βγάλω τα παξιμάδια, γιατί αν τα τραβούσαν με τον σύρτη κομματιάζονταν. Στην πλατεία υπήρχε ο φούρνος του Γεωργίου Χρονάκη και πιο πάνω, πίσω από την Αγία Άννα ο φούρνος του Μιχάλη Ζερβογιάννη. Στην Παναγία την Κουνέλα, στο σπίτι του, ήταν του Κωστή του Χατζηδάκη, και στον Μιχαήλ Αρχάγγελου, ο φούρνος του Καπετανίου (Εμμ. Ζερβάκη). Τέλος από ό,τι θυμούμαστε υπήρχε ο φούρνος της Πελαγίας Χατζηδάκη, δίπλα στην Αγία Βαρβάρα.

Εμείς οι Φουρνιώτες είμαστε και λίγο ευνοημένοι, διότι είχαμε την τύχη να έχουμε και επαγγελματία φουρνάρη, τον Μανώλη Δαμιανάκη, ο οποίος εξυπηρετούσε όχι μόνο το χωριό μας αλλά και την γύρω περιοχή. Έτσι είχαμε πάντα φρέσκο χωριάτικο ψωμί και κάθε άλλη εξυπρέτηση ψησίματος.

Δυστυχώς σήμερα όλοι αυτοί οι φούρνοι έχουν εκλείψει και όλοι τρεφόμαστε με τα ψωμιά που μας προσφέρουν οι σημερινοί επαγγελματίες αρτοποιοί, τα οποία δεν έχουν καμιά σχέση με τη νοστιμιά και την αγνότητα των παλιών εκείνων χωριάτικων ψωμιών.